

SITUATION

S T H L M

#208

DECEMBER 2014
ÅRGÅNG 19

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

84

SIDOR - EXTRA
TJOCKT
JULNUMMER!

GATANS
POETER

SÅNGER FÖR
SÅSONGEN

SITUATION
SVERIGE

JUL BAKOM
GALLER

KLAS ÖSTERGREN

*"När det snyftas alltför mycket om det folkhem vi är
uppvuxna i och som nu är historia så är jag väldigt kluven."*

BERI GERWISE THE FOOO LOUISE PETERHOFF REBECKA ROLFART ANNA LINDMAN ZELDA

Släpp in solen i ditt liv

Med den svenska solskensfamiljen

Fakta om D-vitamin och K2

Under vinterhalvåret kan vi i Sverige inte bilda D-vitamin i huden eftersom UVB filtreras bort i atmosfären när solen står lågt. På sommaren kan huden bilda 10 000 IE D-vitamin på 30 minuter. *Vitamin D bidrar till immunsystemets normala funktion och ett normalt upptag av kalcium. Vitamin D och Vitamin K bidrar till att bibehålla normal benstomme. Kosttillskott bör inte användas som ett alternativ till en varierad kost. Det är viktigt med en mångsidig och balanserad kost och en hälsosam livsstil.*

Holistic

Holistic är ett svenskt företag som utvecklar egna kosttillskott. Holistics produkter finns hos terapeuter och i välsorterade hälsobutiker. Läs mer på www.holistic.se

ANNA-KARIN NILSSON

22 DET STÅR ATT DE ÄR BRÖDER, NÅNTING OM SJÄLVA EPOKEN, I NÅN SORTS ORDALAG OMSKRIVET GRUNDSTÄMMINGEN I BOKEN

Klas Östergren skrev den första anteckningsblockssidan av *Gentlemen* på ett kafé i Paris.

MAGNUS SANDBERG

38 HENNES UTBLICK VAR FYLLD AV FÖRHOPNINGAR OCH LJUSA VYER AV FRAMTIDEN

Situation Sthlm-säljaren Lena Freij diktar.

MARTINA HOUDBERG

44 DET GÅR ÅT FEL HÅLL – HEMLÖSHETEN HAR ÖKAT FLERA ÅR I RAD

Maria Hagström om nuläget i Västerås. Och tre andra städer i Mälardalen där Situation Sthlm säljs.

14 Beri Gerwise

Via tävlingen *Nästa nivå* har musiken blivit hennes terapiverktyg för att hantera sin mammas bortgång.

16 Kvar över jul

Många som sitter i fängelse blir kvar på anstalten över jul. För att det är för ensamt och känslomässigt jobbigt med permission.

34 Sånger för säsongen

"Tänd ett ljus", "Mer jul" och "Juligen" är de julsånger vi lyssnar mest på. Men de skrevs utan en tanke på att bli hittar. Det var kanske därför de lyckades.

70 Svepet

Rebecka Rolfart, tre timmar Bibeln, pojkbandskonspiration, Carl Johan de Geer-dokumentär, Elisabeth Dunker, Mirja Unge, Zeldas med mera

8 Louise Peterhoff

Gör sin första huvudroll i *Blå ögon*.

10 Gata fram och tillbaka

Däckhotell, "Bollspel förbjudet"-skylt och rostfria toaletter utmed Luxgatan på Lilla Essingen.

12 Situation Waldersten

13 Maria Hagström

Gratis julklappsrim.

52 Stolt

Den eviga frågan.

54 Min plats i stan

Kent Jansson både säljer tidningen där och sover på Västerås Centralstation.

58 Mina drömmar

Abdi Mohamed vill träffa sin mamma.

60 Med egna ord

Försäljarnas sidor.

69 Korsord

80 Brillant

Kakaobaronen Robert Jönsson.

82 Läsaren

Elinor Eriksson, Rådmanngatans tunnelbanestation.

SOFIA RINAGSDOTTEN

Det är inte snön som faller

Det har alltså gått ett år sedan jag satt i precis den här stolen, framför precis den här datorskrämen, med ett annat decemhernummer som utskrivna klapp uppsatta på magnetväggen, och skrev början på en ledartext och funderade på vad resten av den skulle handla om.

12 nummer i arkivet. Den långsamma berättelsen om Stockholm – 68 sidor per månad, 12 gånger om året, år efter år – har nu nått till decemhernumret 2014, det sista numret av årgång 19. Extra tjockt på 84 sidor.

ATT KLAS ÖSTERGRENs roman *Gentlemen* från 1980 – och även delar av uppföljaren *Gangsters* från

2005 – nu äntligen fogats samman till ett filmmanus som realiserats i filmen *Gentlemen* är naturligtvis en storslagen och efterlängtd händelse.

Bara en sådan sak som att den lugubra lägenheten på Hornsgatan 29 C äntligen visualiseras och byggs upp, ges liv, och att invånarna Klas Östergren och bröderna Leo och Henry Morgan därför kan ge natten en möjlighet och parketten ett knarr.

KLAS ÖSTERGREN BERÄTTADE att han brukade gå till Berns en hel del i sin ungdom, han nämnde en dörrvakt vid namn som alla hade stor respekt för, och ett par tvillingar som vid den tiden jobbade där som servitriser. Och som förväntat – Klas Östergren

vore inte Klas Östergren om det inte förhöll sig så – fanns det en utveckling, en parentes, en parallellskräna till den berättelsen som krokades på.

PÅ VÄG TILL Berns en aningen uppsluppen afton – det här var i vintertid – hade en av Klas Östergrens vänner beslutat sig för att jumpa i Djurgårdskanalen. Det resulterade i att vännen gick ner sig till midjan i vattnet. Men sällskapet fortsatte till Berns och hoppades att de skulle kunna använda detta faktum till sin fördel med den barska dörrvakten, att de omedelbart skulle släppas in då hans vän riskerade att frysa.

Men vakten var behård. De fick helt sonika ställa sig sist i kön.

Och Klas Östergrens vän frös, som förmodat, fast i marken. Innan de till slut kom in.

ÅRGÅNG 19 ÄR till ända. Klas Östergren avslutar året på omslaget. *Gentlemen* går på bio. Och det är inte snön som faller.

Härmed rundar jag av.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationister "Jag ser det som en mission"

Per Helgesson

GÖR: Biträdande föreståndare på RIA Dorkas, som distribuerar Situation Sthlm i Örebro

"HÄR MÖTER JAG många av stadens hemlösa människor som kommer hit för att äta, vila,

tvätta, prata. Min roll är att vara spindeln i nätet, jag är också lite som deras talesperson gentemot myndigheter. Jag har själv jobbat bland annat på myndighet med utsatta barn och föräldrar, gjort utredningar.

Jag ser det som en mission att jobba här. Om jag nån gång skulle känna att jag bara går till ett jobb, då är det dags att göra nåt totalt annat. Då får jag bli säljare och jobbar med döda ting. Men så länge jag kan vara med och påverka samhället och göra nytta blir jag kvar."

Pia Stolt

GÖR: Vd på Situation Sthlm
"JUST NU HÅLLER Situation Sthlm på att fortsätta utvecklingen med kortköp, utrusta fler av försäljarna med kortmaskiner och smartphoner så att fler som vill kunna

köpa tidningen med kort kan göra det. Vi är den första gatutidningen i världen som erbjuder det och det är fortfarande en stor nyhet internationellt, i veckan gjorde engelska dagstidningen The Guardian ett reportage om det.

Vi håller också på att tillsammans med en reklambyrå ta fram en uppföljare till kampanjen med försäljarnas cv:n som uppmärksammades stort när den visades i tunnelbanan. Vi fortsätter på samma spår som i cv-kampanjen, med försäljarna och deras verklighet i fokus, men den här kampanjen blir en lite ny vinkel på det."

Jimmy Forsman

GÖR: Säljer Situation Sthlm vid Liljeholmen

"JAG HAR SPELAT gitarr i hela mitt liv. När jag var tio år 1970 dog Jimi Hendrix. Jag ville fortsätta på hans väg, liksom. Att spela

gitarr är ingen hobby för mig, det är mitt liv. Jag har spelat i fyra band under mitt liv som varit seriösa. Vi spelade nästan bara Hendrixlåtar, men vi hade en del egna låtar också.

Jag gjorde praktik på Gitarntemperatur på Katarina Bangata, fick lära mig hur man bygger gitarrer. Jag har ägt en massa gitarrer tidigare, jag minns inte ens hur många. Jag spelade genom en Marshall- och en Fenderstärkare.

Det nya numret går bra att sälja. Jag står vid Liljeholmen och säljer när jag har tid. Jag väntar på decembernumret nu, det ska jag sälja."

ALLA MÄNNISKOR ÄR OLIKA. Så enkelt är det. Vi har lärt oss det under de 19 år Situation Sthlm sålts på gatorna i Stockholm. Vissa har säljet i sig, andra lär sig snabbt, några måste jobba lite hårdare. När vissa väljer att skrika ut sin frustration och ilska väljer andra att skriva av sig i tidningen. Några gör både och.

Situation Sthlm erbjuder hjälp till självhjälp

genom meningsfull sysselsättning med tidningsförsäljningen utifrån varje individs villkor. Utöver möjligheten att tjäna egna pengar erbjuder vi också juridisk hjälp och stöd i kontakten med bland annat myndigheter.

När du köper Situation Sthlm ger du säljaren inte bara reda pengar utan mycket, mycket mera. Tack.

Situation Sthlm ges ut av Situation Sthlm AB. Tidningen är fackligt, partipolitiskt och religiöst obunden och kommer ut sista onsdagen i månaden 12 gånger om året.

Situation Sthlm AB ägs i lika delar av chefredaktör Ulf Stolt, Rainbow Sweden samt Ideella föreningen Situation Sthlm.

Aktiebolaget delar inte ut vinst till aktieägarna, allt eventuellt överskott återinvesteras i verksamheten.

STYRELSEN
SITUATION STHLM:
Ulf Stolt

Hans Larsson (ordförande)

Peter Söderlund

Den sociala verksamheten är en ideell förening. Försäljarna är hemlösa eller före detta hemlösa. Alla försäljare skriver under ett avtal, får en id-bricka med foto och en försäljningsplats.

Den sociala verksamheten består bland annat av distribution av tidningen, försäljarcafé, skrivarverkstad, försäljningsblogg, datarum och juridisk rådgivning.

Värdegrund Situation Sthlm:
• är en gatutidning
• skapar debatt och opinion om hemlöshet och utsatthet
• erbjuder hemlösa människor sysselsättning
• verkar för uttrandefrihet

Målgrupp:
Situation Sthlm är en lågtröskelverksamhet som riktar sig till hemlösa, f.d. hemlösa och socialt utsatta människor. Många ur målgruppen har missbruksproblem och/eller är drabbade av psykisk ohälsa.

Syftet med tidningsförsäljningen, utöver den inkomst den genererar, är att skapa en struktur i tillvaron, stimulera till minskat missbruk och genom verksamheten få hjälp och stöd.

Verksamheten erbjuder också timanställning, arbetsträning, OSA-placering, skrivarverkstad, datorstöd, motiverande samtal, juridisk rådgivning och diverse aktiviteter.

Personer som inte omfattas av det sociala stöd som samhället erbjuder eller inte har några etablerade kontakter inom tex. socialtjänst, kriminalvård eller psykiatri skrivs inte in som försäljare av Situation Sthlm.

Syftet med Situation Sthlms verksamhet är rehabilitering med arbete som metod. Vår målgrupp

består av de personer vars stöd från Situation Sthlm kompletteras av samhällets insatser.

REDAKTION
Chefredaktör & ansvarig utgivare
Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Reporter
Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Consigliere
Jan Lindström

Art Director
Jesper Weithz

Webbredaktör
David Bogerius

Redaktionsråd
David Bogerius, Gerd Eriksson, Alexandra Sundqvist

Korrektur
Hanna Hård

Medverkande skribenter
Henrik Emilson

Medverkande fotografer & illustratörer
Martina Holmberg, Anna-Karin Nilsson, Joel Nilsson, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida
www.situationsthlm.se

E-post
red@situationsthlm.se

Tryck
V-Tab 2014

Räckvidd
153 000 läsare
(Orvesto konsument 2014:2)

Upplägga
33 100 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION

VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Ekonomi
Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress
Krukmakargatan 34A
118 51 Stockholm

Tel
08-545 953 91

Fax
08-668 79 09

Organisationsnummer
55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro
pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET
Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare
Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Mariah Jansvik
mariah@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution
08-545 953 81

Öppettider
Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro
pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisationsnummer
80 24 11-14 97

ANNONSERING & PRENUMERATION
Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Carl Larsson
carl.larsson@mediakraft.se
tel. 070-1147 50 29

Robert Wallner
robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration
12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se

441 Tryckbak 428

I huvudet på läsarna

"Ibland är ni faktiskt överlägset bäst"

Beklagligt fel om von Döbeln

Under lång tid har jag med stort intresse läst Situation Sthlm. I det senaste numret, november 2014, förefaller det ha smugit sig in ett högst beklagligt fel i texten om Jutas backe på sidan 8. I artikeln erinras om slaget vid Jutas 13 september 1808 under finska kriget och det uppges att "general von Döbeln lyckades vinna mot finländarna".

I april 1808 utsågs von Döbeln till chef för 2:a brigaden och i den egenskapen ledde han de svenska styrkorna vid slaget vid Jutas där de ryska trupperna besegrades.

I övrigt var artikeln trevlig att läsa.

KERSTIN SUNDSTRÖM, ENEBYBERG

Lysande Lundellintervju

Som vanligt var det en annorlunda och spännande, informativ och väl-skriven omslagsintervju i Situation Sthlm. Jag tycker att intervjuerna i er tidning alltid är bland de bästa man kan läsa i någon tidning, ibland är ni faktiskt överlägset bäst.

Den här intervjun med Ulf Lundell liknar ingen jag läst med honom. Jag tycker mig, som Lundell-fan, fått en ny och djupare bild av människan Ulf Lundell. Tack för det Situation Sthlm.

B. JOHANSSON, NACKA

Felaktigheter i förra numret

Tack för en alltid mycket läsvärd tidning av imponerande kvalitet! Min fru och jag köper den sedan många år av en mycket trevlig försäljare som oftast står utanför T-Jarlen på Östermalmstorgs T-banestation.

Jag är en felfinnare men hittar sällan fel i Situation Sthlm, dock var det i senaste numret några grova saker: Sid 8 – det var allt ryssen som fick stryk vid Jutas, finländarna var då medborgare i Sverige ett litet tag till. Sid 23 – Kerstin Ekman har skrivit mycket men *Tjärdalen* var Sara Lidmans prisade debutbok. Sid 45 – warehouse betyder inte varuhus utan magasin/lagerlokal (men detta gör det kanske inte lättare att tolka Dylans poesi).

En liten sak passar jag på att nämna eftersom det kanske inte bara var skrivfel: Sid 29 – det är stads-, inte statsarkivet som polisen använder.

För övrigt vill jag instämma med Lasse Morin i senaste numret både vad gäller att även siffror måste korrsläsa – är de rimliga? – och det märkligt vanliga att skriva företeelser världen runt på engelska i stället för på svenska eller originalspråk. Varför? Uppskattande hälsningar

BERNOT HOLMER, STOCKHOLM

Rättelse

Tyvärr råkade några felaktigheter leta sig in i texter i förra numret.

Det påstods i en notis att Weeping Willows Magnus Carlson designat en prisbelönt toalettstol. När det i stället var hans namne, dansbands- och schlagersångaren Magnus Carlsson, som gjort detta.

Att det är Sara Lidman som skrivit *Tjärdalen* är ju allmänt känt. Tyvärr råkade det bli fel i intervjutexten om Ulf Lundell och Kerstin Ekman angavs felaktigt som skribent till den boken.

Och som om det inte vore nog så slogs ju, som alla vet, svenskarna mot ryssarna vid slaget vid Jutas. Inte finarna, som det skrivits i texten "Gata fram och tillbaka".

Vi beklagar och ber härmed samtliga som påverkats av felaktigheterna om ursäkt.

REDAKTIONEN

Skriv till I huvudet på läsarna

Situation Sthlm, Krukmakargatan 34 A, 11851 Stockholm. Fax: 08-668 79 09. Mejl: red@situationsthlm.se. Skriv namn och postadress (om du har någon). Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

90 SVENSK
KONTROLL
INSAMLINGS
KONTROLL

FÖR ATT TOMTEN INTE KOMMER TILL ALLA

Hjälp oss ge lite jul till dem som behöver den mest. Julmat till familjer i fattigdom och missbruk. Små presenter till gömda och glömda barn. Besök hos ensamma och sjuka.

Pg 900480-5, "julgåva". fralsningsarmen.se/julgava

Funderar du över dina alkoholvanor?

**RING 020-84 44 48
och prata med våra rådgivare.**

**Det är kostnadsfritt,
du kan vara anonym
och ringa från
hela landet.**

Läs mer på alkohollinjen.se

 Stockholms läns landsting

HUVUDSTAN

Odling av koschenillsköldlus i Mala på Lanzarote.

DESIRÉE MARTINUTTI BILD

Dopp i Hellasgården

FRILUFT Alla dagar i veckan och året runt går det att bada bastu vid Hellasgården och sedan direkt ta ett dopp i Källtorpssjön.

På torsdagar är det stillsamma kvällar med levande ljus i omklädningsrum och duschar, liksom marschaller på altanen och bryggan.

Till bastun kommer alltifrån stadsbor till turister som tycker att det är exotiskt att bada bastu och sedan hoppa ner i en vak.

Vad är tjustringen med att doppa sig mitt i vintern?

– Det är till att börja med skönt att basta. Sen är det en häftig känsla att kliva ner i fyrgradigt vatten och gå upp och kunna stå i 10 eller 20 minusgrader rätt länge utan att frysa. Dessutom känns kroppen bra efteråt, berättar Mikael Nyberg på Hellasgården.

Bastun är självklart öppen 24 december mellan 11.30 och 14.30 för den som vill ta ett julbad.

GERD ERIKSSON

Fadder på stan

VÄLKOMST Förra året inledde Stockholms stad projektet Stockholmsfadder. Dit kan inbitna stockholmare som vill träffa nyinvandrade vända sig. Tanken är att man ska göra kul grejer ihop och lära känna varandra och staden. Och intresset har varit enormt, först från faddrarna och sedan från adepterna.

– Vi gör intervjuer med både faddrar och adepters och sen matchar vi dem som har liknande intressen. Folk har gått på bio, på fotboll, fikat eller tagit en promenad. Ibland har vi ordnat gruppträffar med grillkväll eller besök på museum eller Skansen, säger Agneta Berner som är enhetschef i Stockholms stad.

I dagsläget är 80 par i gång och Stockholms stad hoppas på att det kan bli ännu fler.

Den som vill bli fadder eller adept kan höra av sig till:

stockholmsfadder@stockholm.se

GERD ERIKSSON

Det röda i tomten

UTSTÄLLNING Visste du att det röda i skumtomtarna kommer från den lilla koschenillsköldlusen och att den lever på en kaktus som heter Opuntia? Det och mycket mer kan du få lära dig om du beger dig till julutställningen på Bergianska trädgården 28–30 november och 5–7 december.

Då kan man se hur julens mat och kryddor växer innan de hamnar på våra bord. Julens blommor finns också representerade och vi får lära oss varför vi valt just dem till julblommor. Utöver det kommer floristelever att göra inspirerande jularrangemang av frukt och grönsaker från trädgården.

– Många tycker att det är väldigt skönt att komma hit och njuta av julstämning i lugn och ro utan att det är kommersiellt. Och vi har alltid en gryta glögg som står och puttrar, säger Gunvor Larsson, utställningsansvarig.

GERD ERIKSSON

"När livet överraskar och inte blir som vi tänkt – då blir vi människor rädda. Men när barnet föds i Betlehem blir Gud en av oss. Och när han växer upp fortsätter han att se människan. Han möter den som är i nöd, han ger meningen tillbaka, han ställer ingen vid sidan av." Enligt texten

på Svenska kyrkans hemsida är det faktum att Gud levtt ett alltigenom mänskligt liv en av grundpelarna i den kristna tron.

Skyltfönsterauktion

AUKTION Precis som förra året auktionerar NK ut delar av sin juls skyltning. De har inte bestämt än vilka delar av skyltningen som ska gå på auktion. Förra året sålde de ut ett trettiotal figurer. De mest populära var en cockerspaniel i lucianattlinne och några dansande taxar som formade sina kroppar till "God jul".

– Det gäller att välja ut saker utan för mycket mekanik som funkis även

utanför skyltfönstret. Och vi märkte via de sociala kanalerna vad folk gillade, säger Karolina Solberg på NK.

Alla saker som säljs är handgjorda

och lägsta budet är 1 000 kronor. Auktionen sker på nätet och sköts av Bukowskis Market. Pengarna går den här gången till Läkare utan gränser.

– Den märkligaste grejen som gick på auktion förra året var en jättestor drake med paljetter, hög som en vuxen människa. Jag kan fundera på än i dag vem som har den hemma, säger Karolina Solberg.

GERD ERIKSSON

Perfekta
julklappen
fr. 99 kr/mån.

För dig som inte vet hur man
slår in 9000 magasin snyggt.

Readly ger dig obegränsad läsning av magasin, böcker och dagstidningar.

Köp ett presentkort till personen som redan har allt på

www.readly.se/julsthlm

 Readly

TV LOUISE PETERHOFF ÄR STABSCHEF I NY POLITISK SERIE

"Personligen är jag trött på krim"

DANMARK HAR SIN framgångsrika tv-serie *Borgen*, om intrigerna i politikens innersta rum. Nu får även Sverige en politisk tv-serie. *Blå ögon*, som har premiär på SVT 30 november, utspelas mitt under en brännande valrörelse – där det mesta står på spel.

I centrum för den politiska rysaren står Elin Hammar, nyutträd stabschef på Justitiedepartementet (vars företrädare försvunnit spårlöst). Elin Hammar spelas av Louise Peterhoff, som kan ses i filmerna *Call Girl* och *Gentlemen* och tidigare i tv-serierna *Äkta människor* och *Spung*.

– Elin Hammar är en arbetsnarkoman. Hon brinner extremt mycket för sitt arbete som stabschef hos justitieministern. Men det gör henne också ganska ensam. Jobbet är hennes familj, säger Louise Peterhoff och tillägger:

– Samtidigt är Elin en slipad politiker som håller sig i bakgrunden och ser till att allting i kulisserna löper smärtfritt. Hon går extremt långt för att, på olika sätt, skydda sin minister. Det är mycket som pågår inom henne – men hon är ingen person med känslorna på utsidan, direkt.

Rollen som Elin Hammar i *Blå ögon* är Louise Peterhoffs första huvudroll i en stor tv-produktion. Hon fastnade direkt för den. *Blå ögon* utspelas under en valrörelse – som, på pappret, inte tycks vara helt olik vår egen. Ett främlingsfientligt parti ser ut att gå mot ett framgångsrikt val. Medan de antirasistiska demonstranterna mobiliserar sig.

– Visst säger *Blå ögon* en hel del om vår samtid och om det politiska läget i hela Europa. Men även om det finns likheter mellan verkligheten och fiktionen så är tv-serien i grunden fiktiv, säger Louise Peterhoff.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

JOHAN PAULIN/SVT

pantamera släpp ut mindre

Om du pantar 1 351 burkar eller 6 500 stora PET-flaskor på ett år, så hjälper du till att spara lika mycket koldioxidutsläpp som det går åt att flyga en person tur och retur till Mallorca. *Gracias för att du pantar!*

Uträkningen är tagen ur *Miljöstatistik 2012 Returpack AB* (framtagen av Skill). För mer info se www.pantamera.nu

Luxgatan, Lilla Essingen, 09.56–11.03

Förutom kvartersnamnen är det inte mycket som påminner om att Lilla Essingen en gång i tiden var en befolkningstät arbetarstadsdel, med storstaden bara ett brospann bort. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

LÄNGST NER PÅ Luxgatan, med gaveln mot Montebello gatan, ligger en hissreparationsfirma som rimmat ordet hissen med visser i sin reklamslogan. Det känns som att det är några decennier sedan de kom på den.

Och att det fortsatt rullar på tillräckligt bra för att inte tänka på petitesser.

Utanför dörren vid plåtslageriet som ligger vägg i vägg står en man, lätt framåtböjd, liksom lutad bort från den ibland bryska vind som kommer sättande nerför gatan. Han håller cigarettens med tummen, pek- och långfingret och glöden vänd in mot handflatan för att den inte ska slock-

na. När han drar de sista, snabba blossen på cigarettens har han redan öppnat dörren med ryggen och det blir att han blåser ut den sista röken inne i lokalen när dörren stängts. Jag ser att han vevar till med handen för att fläktas bort den när han går in.

Vägg i vägg med plåtslageriet ligger ett företag som heter Bio-Toa, som enligt reklamen de gör för sig själva säljer rostfria toaletter.

I fönstret hos mäklarbyrån på andra sidan gatan sitter en handfull hus- och lägenhetsobjekt uppsatta. Bland annat en nybyggd studiolägenhet i Traneberg på 53 kvadratmeter. Utgångspriset närmare 2,5 miljoner kronor.

EN BLÅ BIL från Postnord leveranser kör upp med två hjul på trottoaren och chauffören öppnar bilen bak, tar ut en kartong, går med den en bit bort till ett kontor och ringer på. När dörren öppnas lämnar han kartongen och går. Inte ett ord utbyts mellan mottagare och lämnare.

Lekparken i Luxparken är tom. På en skylt på en stolpe intill står det "Bollspel förbjudet".

Det står en cykel på en balkong. Och två motorcyklar prydligt parkerade inom angiven ruta på gatan. Den ena av dem dessutom till viss del höljdd under en skyddsduk.

Buss 49 kommer Disponentgatan fram och svänger höger på Luxga-

tan. Det är bara fyra passagerare i bussen, de sitter alla utspridda och när den stannar vid hållplatsen kliver en person av och en person på bussen.

Kvarteren utmed gatan har namn som Kylskåpet, Blåslampan och Köksfläkten – påminnelser om de industrier som tidigare präglade livet på ön, främst Elektrolux och Primus.

På parkeringsskylten står angivet att det är parkeringsförbud och städas torsdagar klockan 9–14.

DET LIGGER TVÅ däckhotell i princip mitt emot varandra utmed Luxgatan. Utanför det ena står en silverfärgad

bil parkerad och en man står och tittar på höger framlyse. Han går och sätter sig i bilen, slår på tändningen och går ut igen och kollar. Sedan tillbaka in, slår av tändningen, sedan ut igen och kollar.

Det ligger en Metro ovanpå en blå plastlåda märkt Sand som står vid foten av trätrappan som leder upp mot Essinge brogata och Strålgatan.

Ner mot vattnet nybyggen där fabriker och industrier tidigare låg och när man kommer runt den svaga krökningen ser man Essingeledens båda körbanor som stöttade på pelare skuggar en bit av ön.

Under dem parkeringsplatser. Sedan rondellen där gatan tar slut.

MARIA HAGSTRÖM ATT SKRIVA JULKLAPPSRIM ÄR EN ROLIG TRADITION. MEN JAG VET, SVÅRT ATT HINNA I STRESSEN.

Att skriva julklappsrim är en rolig tradition. Men jag vet, svårt att hinna i stressen. Därför har jag så här i juletider varit extra hjälpsam. Jag har skrivit några förslag. Känn dig fri att använda dem till valfri klapp.

Skynda, klapparna säljes ut
Skynda köpa innan allt tar slut
Den här stod på bolagshyllan
Den går till familjefyllan

Ät denna innan julekris
Fyra miljoner aladdin i paradiset
Trillingnöt finns inte i år att ta
Julen är plötsligt som den aldrig va

Härbäret var fullt denna natt
Folket skulle skrivas för skatt
I en krubba, den förstfödda sonen
Var så god: vi skriver på bolånen

Kompisar i skolan sa:
Vilken julklapp va extra bra?
Förra gången inget svar
Nu: donationen som fanns kvar

Besvikelsen i fjol när tomten gick
Du som inte råsaftcentrifug fick
Men gråt inte över spilld jös
I år vi till Karibien drar vår kos

I rutan: folk dör på kontinenter sju
Men skit i den kanalen du,
som ville se svarta dockan på Kalle nu

Den här klappen kommer varje år
Men tiden läker alla sår
Julevisan är alltid densamma
När pappa klappar till mamma

Du en önskelista skrev
Sen vi den sönder rev
Blev inga pengar att handla för
Klappen går till ngn som nytta gör

Dopp i grytan och frid på jorden
Skär plågat djur på juleborden
Ära vare Gud i höjden
Den här har jag gjort på slöjden

Farmor gråter, farfar är avliden
Nu ber vi för julefriden
I Syrien pågår fortfarande striden

På julbuffén öppnas ölkapsyl
I förläggning sökes asyl
Rekordmånga flyr för livet hit
I julklapp får de SD-skit

Städa, laga mat, bli trött
Värsta julen jag har mött!
Allt jag själv fick va stress
Till dig: drog American Express

Den här klappen väger inte nåt
Saknar mätbara mått
Men känns i hjärtat som ett sting
För i den finns absolut ingenting

Akta dig för tomtefar
Vem vet vilka klappar han har kvar
Har du verkligen varit riktigt rar?

LIFELINE PRESENTERAR

Nääämen
it's Al Pitcher
A STAND UP COMEDY SHOW
EXTRAFÖRESTÄLLNINGAR
SÖDRA TEATERN, STOCKHOLM SÖNDAG 14 DECEMBER
RIVAL, STOCKHOLM ONSDAG 17 DECEMBER FÅTAL BILJETTER

LIFELINE I SAMARBETE MED VILLMAN PRODUKTION PRESENTERAR
MENINGEN MED LIVET
REGI PETER SETTMAN
ALEX & SIGGE
SCHULMAN EKLUND
SPELAS HÖSTEN 2014 PÅ CIRKUS
30-NOV STOCKHOLM, CIRKUS FÅTAL BILJETTER
01-DEC STOCKHOLM, CIRKUS
02-DEC STOCKHOLM, CIRKUS
03-DEC STOCKHOLM, CIRKUS

Biljetter: www.ticnet.se, 077-170 70 70 samt www.lifeline.se

Beri Gerwise hyllas av hiphopeliten och spås en ljus framtid på den svenska rapscenen. Situation Sthlm åkte till Upplands Väsby för att träffa 17-åringen, för vilken musiken varit ett slags terapi – och ett verktyg för att bearbeta hennes mammas bortgång. TEXT ALEXANDRA SUNDOQVIST FOTO SOFIA RUNARSDOTTER

TERAPIVERKTYG

Beri Gerwise väntar vid Pressbyrån, ett stenkast från pendeltågsspåren i Upplands Väsby. Jag sträcker ut handen för att hälsa, men möts av en lång, varm och bestämd kram. I efterhand slås jag av att det verkar vara lite så som hon är: frank och rättfram, på intet sätt tillgjord. Avväpnande på det sättet att hon är just sig själv. Varm, nyfiken och trygg.

Men vem är då Beri Gerwise, detta 17-åriga rapens underbarn som just nu uppträder på en mängd klubbar runt om i Stockholm?

Under hösten har hon fått chans att presentera sig för en bredare publik, då hon valdes ut till *Nästa nivå*, en serie i webbtv-format i Nöjesguidens regi, där etablerade artister som Syster Sol, Timbuktu och Maskinen peppar och coachar "morgondagens stjärnor". 400 bidrag strömmade in.

Beri Gerwises låt valdes ut tillsammans med fem andra. Vilket ledde till att hon fick åka till Köpenhamn för att spela in låten med Syster Sol och Zany Lou.

– Det jag tog med mig från *Nästa nivå* var främst en tacksamhet över att människor la ner sin egen tid på mig. Att dessa etablerade artister såg mig och trodde på mig och min musik. Det var en enorm bekräftelse, säger Beri Gerwise.

KVÄLLEN INNAN HAR hon skrivit på ett kontrakt för sin kommande ep.

Hon har fem låtar klara, bland dessa märks låten som hon skickade in till *Nästa nivå*. Det är en rap, till ett rytmiskt beat, ett slags Väsby-anthem om att växa upp, kämpa på och vilja bli någonting. Ta sig någonstans.

I den låten, liksom i "Fri", sjunger Beri

Gerwise också om sin mamma. Hennes "Ljus", som gick bort för sju år sedan. En bevingad varelse som tittar ner på henne från någonstans där högt uppe.

– Det var tufft, hon var... Ljuset som allting kretsade kring. Mamma hade varit sjuk länge. Efter att mamma gick bort i cancer flyttade jag från Haninge, till pappa i Väsby. Familjen splittrades, folk försvann... Det var en stor sorg.

Det var också då, vid tio års ålder, som hon insåg att musik kunde ha en tröstande effekt. Att andra kunde sätta ord på det hon

VISSA MÅSTE BOXAS, ANDRA GÅR PÅ YOGA. EN DEL SÖKER UPP EN TERAPEUT. MEN FÖR MIG HAR MUSIKEN ALLTID VARIT DEN VENTILEN.

kände innerst inne.

– Jag minns att jag, kort innan mamma gick bort, lyssnade på Ken Rings låt "Mamma" – och tänkte: "Shit, den här låten handlar ju om mig". Att lyssna på musik, liksom att skriva själv, blev ett sätt att sortera tankarna. Jag började skriva texter och dikter, men samlade också "quotes" från andra och låtsades att de var mina, berättar hon med ett skratt.

I UPPLANDS VÄSBY hittade Beri Gerwise till det lokala kulturhuset och dess musikstudio. En kompis peppade den då 13-åriga Beri Gerwise att följa med.

– Jag var så nervös. Jag klev in i studion och vågade inte göra nånting. Jag bara stod där i en halvtimme. Till slut gjorde vi en cover på Nicki Minajs och Rihannas "Fly".

I två år gjorde de cover tillsammans med en tredje kompis, uppträdde runt om i landet via musikföreningen Vägen ut. När de var 15 år la de ner. Men Beri Gerwise fortsatte att skriva egna texter.

– Att skriva är för mig ett sätt att rensa mina tankar, men också ett sätt att göra dem tydliga för mig själv. Vissa måste boxas, andra går på yoga. En del söker upp en terapeut. Men för mig har musiken alltid varit den ventilen. Jag hoppas att mina låtar ska ha samma inverkan på människor som till exempel Ken Rings musik har

haft på mig. Att de ska känna igen sig i en känsla.

Finns det en röd tråd i din musik?

– Den röda tråden på ep:n är just det röda, att allting är rött och från hjärtat. Jag hoppas att den ska ge en känsla av trygghet, tröst och pepp till den som lyssnar, säger Beri Gerwise.

– I låten "Nice Guzz" sjunger jag till exempel om att vara en "independent woman". Jag skrev den efter att ha träffat fotografen Saga Berlin, som var med under inspelningen av *Nästa nivå*. Hon var en asgrym fotograf som hängde med oss till Köpenhamn, samtidigt hade hon ett litet barn hemma. Jag tänkte: Wow, du både sköter din karriär och barn, du är en nice guzz! Saga blev jätteglad när hon hörde låten. Det är fint att kunna ge den känslan till nån. 📍

BERI GERWISE ÅLDER: 17 år. **BOR:** Upplands Väsby. **FAMILJ:** Pappa, låtsasmamma, låtsaspappa. Fem syskon. **GÖR:** Läser sista året på gymnasiet. **AKTUELL MED:** Spelar just nu in sin första ep. **LYSSNAR PÅ:** "All sorts musik!" Lauryn Hill, Maroon 5, Drake, Ken Ring.

Man kan tro att den som sitter i fängelse gärna vill ha permission till jul för att umgås med nära och kära. Men tvärtom föredrar de flesta att stanna innanför murarna för att undvika känslostormar och ensamhet när Kalle Anka och hans vänner roar på tv:n. TEXT GERD ERIKSSON

KVAR ÖVER JUL

*Personen på bilden har
inget med artikeln att göra.*

Av de intagna på kvinnoanstalten Färingsö är det i skrivande stund bara tre intagna som har ansökt om permission till jul. Det är inte fler än till andra högtider och på Österåkeranstalten för män är det likadant.

– Julen är en känslomässigt laddad helg oavsett om man sitter i fängelse eller inte. Det är mycket ångest och många som inte vill åka hem just då. För den som inte har ordnade familjeförhållanden utanför kan

det bli konstigt och ensamt. Då är risken större för återfall, säger Feliz Erkek som är klienthandläggare på Österåkeranstalten.

För att beviljas permission måste man ha suttit av en fjärdedel av sin strafftid. Och första permissionen är fyra timmar – med eller utan övervakning. Nästa steg är åtta timmars permission. Vid varje ansökan om permission görs en individuell bedömning. Och Feliz Erkek menar att det finns en risk

för alla om det blir för känslomässigt svårt, till exempel vid jul.

– Vid missbruk och psykisk ohälsa kan det vara direkt skadligt att vara ensam över julen. Många har erfarenhet av det och ansöker därför inte om permission då.

Hur ser då julen ut för dem som är på Österåker?

– Vi har inte så stora ekonomiska möjligheter. De som vill åter julfest till sammans och så blir det Kalle Anka. Men många av dem som har familj och barn

STEFAN SÖDERSTRÖM/TTT BILD

INLÅSTA

Av dem som sitter i fängelse är:

89 PROCENT män och

11 PROCENT kvinnor.

23 MÅNADER var den genomsnittliga strafftiden år 2013.

43 PROCENT avtjänade ett straff som är 6 månader eller kortare.

4 PROCENT avtjänade ett straff som var tio år eller längre.

143 PERSONER sitter i dag dömda till livstid.

KLIENTERNA i kriminalvården är ofta unga när de får sin första dom. Något fler än hälften av klienterna var yngre än 24 år när de dömdes till kriminalvård, fängelse eller frivård.

utanför brukar vilja bli inlåsta. Likaså de som inte har nån alls utanför.

På Österåker är julafton också en besöksfri dag.

Det är för att barn inte ska behöva komma till fängelset och fira sin jul där. Och många av de intagna tycker att det är skönt. Skuld, skam och smärta är inga bra ingredienser för julsamvaro med familjemedlemmar.

Adam Andersson har suttit inne sex år för ekonomisk brottslighet. Han fick sin första fyratimmarspermission efter ett och ett halvt år.

– Som tur var hade jag goda vänner utanför. De bjöd mig på Melanders Fisk och jag kommer alltid att komma ihåg känslan av att få äta på porslinstallrik med metallbestick och tygservett.

Han har tillbringat fyra jular i fängelse och säger att det är en mental påfrestning.

– Jag ville inte ha besök av min son och dotter. Det rörde upp för mycket känslor. Jag tror att julen är jobbigast för dem som har barn och familj utanför.

Hur firade du jul på anstalten?

– På Kumla var det en liten extra sillbit och en skinkskiva, inget mer. På Täby var det julmat, julmust och chokladkartong. Och så sa nån i personalen "god jul". Men vi blev inlåsta som vanligt halv åtta. Ensamheten var extra påtaglig då, speciellt som jag var van vid stora släktkalas.

DEN SOM DÖMS till ett straff på över fyra år hamnar på utredning på Kumlaanstalten för en bedömning av säkerhetsklass, rätten till framtida permissioner och hur utslussningen en dag ska gå till.

– Vi tittar på risken för att begå brott, ris- ►

ÖVAN Österåker-anstalten för män.
VÄNSTER Färingsö-anstalten för kvinnor.

SIVANO MARKNOLICHTT BILD

ken för hot och våld och risken för att man ska rymma eller avvika. Vi tittar då också på om personen gjort sig skyldig till någon form av allvarligare misskötsamhet vid till exempel visitationer, säger Maria Danielsson, rättsvårdsexpert på Kriminalvården.

Vissa har bevakad permission med uniformsklädda vakter, andra med civilklädda vårdare eller helt på egen hand.

Permissionerna ska vara frigivningsförberedande, det innebär att man ska kunna besöka en arbetsförmedling, titta på lägenhet eller besöka socialkontoret och bygga för framtiden. De är också till för att hålla kontakt med familj och vänner.

Men alla vill inte ha permissioner.

Det kan handla lite om vad man har i bagaget, de med kortare straff kan tycka att det är jobbigt att komma ut några timmar då och då och väljer hellre att avskärma sig från omvärlden tills straffet är avtjänat.

Permissionerna är en anspänning. Och det kan vara skönt att komma tillbaka till fängelset med de rutiner och det lugnare tempo som råder där inne. Bara att åka tunnelbana i Stockholm kan vara en pärs.

– Jag har själv jobbat som vårdare och är imponerad av att människor sköter sig och kommer tillbaka från sina permissioner trots att de i fängelset inte själva kan bestämma fullt ut över sitt liv, säger Maria Danielsson.

Hon säger också att en bra jul för många intagna är när den ligger på en lördag, söndag och måndag så att det blir få röda dagar. För på de röda dagarna är både verkstad och skola stängda. Och med mycket ledig tid finns det inget som skingrar tankarna.

– När jag jobbade som vårdare på anstalt kände jag respekt för känslan av frihet och att kunna gå hem när jag ville, till skillnad från dem som var intagna och inte kunde det. Och visst tänkte man lite extra på det just på julafton.

EVA SVENSSON BLEV hämtad av poliser i sin lägenhet strax före julafton, 21 december, och fick sedan sitta på Kronobergshäktet i en månad utan att få ta kontakt med anhöriga eller ta emot besök. Hon tänkte på sin syster, sina syskonbarn och sin mamma. Ingen visste var hon var.

– Tänk dig själv att ha ett barn som går på droger och som plötsligt bara försvinner. Det är klart att min mamma och syster trodde det värsta. Jag lider fortfarande av att tänka på det.

Kumla-anstalten.

På själva julafton var det ingen i personalen som önskade henne en god jul. Där emot kom en tant från Röda Korset med en almanacka och en ask Noblesse med apelsin smak.

Eva Svensson fick åtta månaders fängelse på Hinseberg för ett drogrelaterat brott och valde att avtjäna sitt straff på en behandlingsavdelning. Under den tiden hade hon inte rätt till några permissioner. Hon ville helst inte ha några besök heller, men hennes mamma och syster kom en gång.

– Det var jättejobbigt, jag såg besvikelsen i deras ögon och hur dåligt de mådde.

Hon säger också att det är skillnad mellan intagna män och kvinnor. Männerna har ofta någon som väntar på dem utanför, en flickvän eller en fru och barn. Kvinnorna har oftast ingen och i många fall har de också blivit av med vårdnaden om barnen.

– Jag märkte hur de led. Självt fick jag lämna en hund och det höll på att krossa mitt hjärta. Kvinnorna jag satt med hade fått lämna sina barn. Då vill man inte ha permission över jul.

Hur ska du fira jul i år?

– Egentligen tycker jag inte om att fira den. Jag har flera vänner som gått bort av en överdos vid jul för att de varit ensamma och deprimerade. ☹

FOTNOT: Eva Svensson och Adam Andersson heter egentligen något annat. Men av hänsyn till sina anhöriga har de valt att uttala sig under pseudonym.

PERMISSIONER

För att beviljas permission måste man ha avtjänat en fjärdedel av strafftiden. Om det finns en risk för att man missköter permissionen kan man nekas.

■ **Permission.** Kan vara från fyra timmar till max tre dygn.

■ **Särskild permission.** Kan beviljas för att exempelvis besöka en närstående på sjukhus, för en begravning eller något viktigt som rör den intagnas barn.

■ **Lufthålspermission.** Den som är dömd till ett långt straff och avtjänat minst två år kan få lufthålspermission var nionde månad. Den är bevakad och varar i max fyra timmar.

■ **Kontroll och bevakning.** Om anstalten misstänker att du kan missköta dig under en permission blir det permission med bevakning. Personal från anstalten följer med. Den som har permission på egen hand gör upp en plan med sin kontaktperson. Planen innehåller villkor som alkoholförbud och att anstalten ska kunna ringa när som helst.

■ **Pengar.** Den intagna betalar själv för kostnader kring en permission. Den som inte har pengar kan söka resebidrag från Kriminalvården.

■ **Brottsoffer.** Kontaktas av anstalten om de har begärt det.

Källa: Kriminalvården

PROGRAM HÖSTEN 2014

AFTERNOON TEA
MAGASINSVISNINGAR

WWW.VASAMUSEET.SE

en del av STATENS MARITIMA MUSEER

>> MORBROR VANJA

REGI AV PRISBELÖNTA & SVERIGEDEBUTERANDE YANA ROSS
>> SPELAS TOM FEBRUARI 2015

»Inledningen är magnifik« SvD

»oavlatligt fängslande
och sevärt« UNT

»Miss inte« SvD

UPPSALA >>>> STADSTEATER

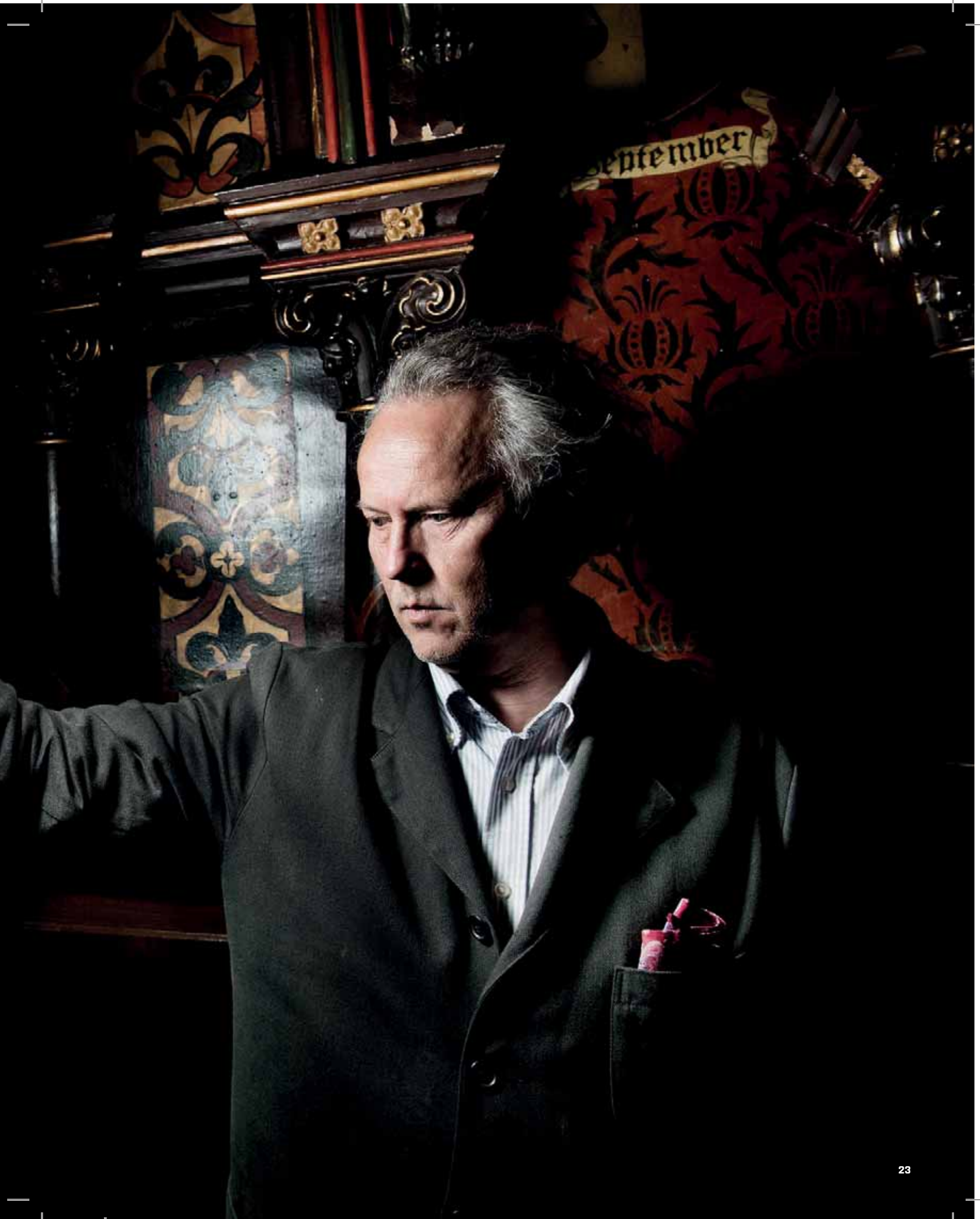
BILJ: 018-14 62 00 WWW.UPPSALASTADSTEATER.SE

SIN EGEN

Klas Östergren har tillryggalagt sträckan från Strålgatan 12 på Lilla Essingen till Svenska Akademien på det sätt han lärt – med ansvar för sitt eget öde. Böckerna är och har varit hans väg och värld. Efter drygt 25 år på Österlen kommer han nu – i och med Svenska Akademiens torsdagsmöten – att regelbundet börja återknyta sin relation till Stockholm, staden han alltiämt kallar hemma. Den 5 december har filmatiseringen av romanen *Gentlemen* premiär. Möt en man som alltid trivs vid sitt skrivbord. Och som valt att dra en lans för ovissheten. TEXT ULF STOLT FOTO ANNA-KARIN NILSSON

AKADEMI

örfattaren och blivande Svenska Akademienledamoten Klas Östergren står med ryggen mot den mörkbruna boaseringen i Berns gamla anrika lokal Röda rummet och följer fotografens anvisningar när han erinrar sig ett brev han fått sig tillsänt "för bara några veckor sen". Avsändare av brevet var sonen till den person som i början av sjuttioalet ägde fastigheten på Hornsgatan med portnummer 29 C. Sonen ville med brevet försöka ta reda på om Klas Östergren kom ihåg fadern, om han hade några minnen av honom.

– Jag skrev tillbaka att han var den trevligaste hyresvärd jag nånsin träffat.

Lägenheten på Hornsgatan 29 C var vid tiden Klas Östergren flyttade in där – vi befinner oss i tidigt sjuttioal nu – en före detta åttarummare som delats av i två lägenheter med gasspis, varmvind och inget eget badrum och i behov av viss modernisering och renovering. De bodde tre personer där, och de som Klas Östergren flyttade in med hade funnit lägenheten under rubriken "Uthyres" bland Dagens Nyheters lägenhetsannonser.

– Detta är i sanning kulturhistoria: "Större lägenhet på Hornsgatan, lämplig för kollektiv, uthyres omgående. 600 kronor i månaden". Så var det på den tiden, det här var 1973 – ett annat Sverige. Det var fastighetsägaren som satt in annonsen.

Och det var bilden av hur den där en gång i tiden åttarummaren kanske hade kunnat se ut och vara inredd som Klas Östergren hade i åtanke när han några år senare lät den bli mysteriets nav och berättelsens basstation i den vindlande historia som är *Gentlemen*.

Luguber. Och med natten som en ständig möjlighet.

En lägenhet som förra året, nästan precis 34 år efter att romanen kom ut och blev Klas Östergrens litterära genombrott för en bredare publik, äntligen bringades till liv för filminspelning och byggdes upp i en sporthall – "en gammal Stalinistisk kvarleva" – i Vilnius.

– De la 300 kvadratmeter stavparkett, med knarr, för att det skulle vara autentiskt.

Hantverkskunnandet i Litauen är omfattande och gediget och lönenivåerna är synnerligen låga, vilket gör att det inte bara är svenska filmbolag som där utnyttjar möjligheten att rekonstruera miljöer – både inom- och utomhusmiljöer – som blir både

mer noggrant och omfattande utförda och till lägre tariffer.

– Det hade först gått lastbilar med inventarier från Stockholm som scenografen samlat på sig – kakelugnar, porslin, serveringsskåp, möbler, all inredning hon hittat runt om i stan och köpt på sig.

– Det var ju ingen papier-maché, det var riktiga dörrar, riktiga skåp. När filmens Klas Östergren i en scen hämtar den där halva vinflaskan uppe i ett skåp i serveringsgången – det skåpet är fullt med porslin och glas och där nere under bänken ligger travar med linnedukar och servetter.

Även en del av Hornsgatan – gatstumpen runt nummer 29 C, Hornsgatspuckeln och husen mitt emot – byggdes upp på en parkeringsplats intill sporthallen.

– En helt fantastisk syn, vilken Stockholmsbild egentligen... Den delen låg upp-

DET FINNS ALLTID EN ORIENTERING FRÅN DET INRE TILL DET YTTRE I MINA BERÄTTELSE.

byggd under bar himmel, tomt bakom fasaderna, bara som kulisser.

DAGEN INNAN VI ses har *Gentlemen* varit öppningsfilm vid Stockholms 25:e filmfestival och skådespelare, producenter, regissör Mikael Marcimain och de flesta inblandade i filmen – inklusive manusförfattaren Klas Östergren – kallades upp på scenen på biograf Skandia och sa några ord om filmen och dess tillblivelse.

Nu sitter han lätt framåtlutad med ryggen mot kortväggen, armbågarna stödda på bordet och händerna placerade framför sig med en dryg halvmeters mellanrum på det stora, runda bordet mitt i Röda rummet. Och förklarar hur han går till väga när han skriver. Att det handlar om förhållningssättet till, och det tänkta avståndet mellan, det som han definierar som varande sanningen och det som utgör själva dikten och hur avståndet mellan dessa båda poler står i relation till diktarens frihet.

Därför händernas nuvarande placering på bordet. Han markerar i bordsduken ungefär en decimeter från handen som symboliserar verkligheten, i riktning dikten.

– Jag håller mig i närheten av verklighe-

ten, sett i relation till uttrycket dikten och verkligheten. Men hela tiden så att dikten får röra sig fritt.

Han tar ett exempel ur luften bara för att visa hur det skulle kunna komma att bli.

– Är det vintern 1986 så befinner vi oss i kvarteret bredvid där mordet ägde rum. Men inte där, inte på Sveavägen, utan kanske på Birger Jarlsgatan och hör smällen. För att behålla diktens frihet går jag inte alltför nära in i det historiska skeendet utan ligger precis intill det, skildrar effekterna av det.

Det gör han genom att beskriva människan och samhället vid tiden för berättelsen och hur samhället påverkar individen och hur individen påverkar samhället.

– Det perspektivet tränger igenom alla berättelser jag håller på med, vare sig jag vill eller ej. Det måste ju vara en lägnings-sak. Eller en grundläggande ideologisk uppfattning som är så grundläggande att jag inte uppfattar den som en tanke utan den finns bara där. Det finns alltid en orientering från det inre till det yttre i mina berättelser.

På liknande sätt, avseende relationen mellan verklighet och dikt, förhåll sig Klas Östergren till romanerna *Gentlemen* och uppföljaren *Gangsters* när han satte sig ner och skrev filmmanuset.

Där de båda böckerna – efter en mycket noggrann genomläsning med marginalanteckningar, understrykningar och noter – lades ovanpå varandra i ett hörn av hans stora skrivbord. Och blev liggande.

Sedan skrev han berättelsen igen, på gehör och ur minnet.

Med bevarandet av samma distansminuter mellan verkligheten och dikten som han brukar utverka i sitt skrivande.

– De fick vara verkligheten i det här fallet. Om böckerna – fiktionen – förhåller sig på ett sätt till verkligheten så förhåller sig det här manuset ytterligare till fiktionen, som förhåller sig till verkligheten.

Att förhålla sig så till romanerna kan naturligtvis ingen annan manusförfattare göra än originalens upphovsman.

Han har genom åren skrivit flera manus och gjort bearbetningar baserade på andra författares böcker och då varit noga med att hålla sig så troget nära originalberättelsen att om – som han förklarar det – "Selma ►

Lagerlöf kom in i rummet nu och jag frågade henne vad hon tyckte om tv-serien så skulle hon säga att hon tyckte om den, men att jag kanske höll mig lite väl slaviskt trogen originalet”.

– Det är ju det man vill höra. Och på samma sätt förhöll jag mig till mig själv. Men – jag tog mig väldiga friheter. Det är andan i

AVBRUTNA RELATIONER HAR EN TENDENS ATT DRÖJA SIG KVAR OCH VILJA NÅ NÅN FORM AV AVSLUT.

boken jag vill åt.

Något han också var noga med att bevara var det sedan dess återkommande tema i hans författarskap som för första gången blev tydligt formulerat i romanen *Gentlemen*.

– Även i min senaste bok *Twist* återkommer en del av det där som finns med i *Gentlemen* och *Gangsters*, sättet att förhålla sig till samtiden och samhället runt omkring – nämligen en osäkerhet beträffande vissa förhållanden. *Gentlemen* var första gången det blev tydligt för både mig och läsarna att det här är ett bärande tema. Sen har det återkommit. Och jag vill påstå att det är ett tema som går igen i många av mina berättelser som jag ägnat mig åt. Det är väl ett sätt att förhålla sig till osynliga maktstrukturer. Och då kan man fråga sig vad det är för tema att torgföra till allmänheten, en sorts osäkerhet, en ovisshet. Är det bra att dra en lans för det? Är det inte snarare så att vi vill känna en sorts tillförsikt, att du som författare borde ingjuta mod och hopp hos dina läsare? Det är såna frågor jag ställer mig. Och så blir det på det här viset.

Klas Östergren skrattar. Ett skratt – ett av flera under intervjuens drygt två timmar – som kommer raskt och klingande och under några sekunder finns i hela hans ansikte då det likt en saloondörr plötsligt slås upp och tillåts ljuda klart.

NÄR KLAS ÖSTERGREN ska berätta om på vilka platser romanen *Gentlemen* skrevs blir det inte en helt spikrak återgivning. Han kommer nämligen efter några meningar in på ett stickspår om sin pappa som är lite för intres-

sant för att bara förbise och som naturligtvis, när han berättat färdigt – Klas Östergren är inte för inte en alldeles lysande berättare –, har med tillkomsten av *Gentlemen* att göra.

Den första anteckningsblockssidans på berättelsen om bröderna Henry och Leo Morgan skrevs på ett trottoarkafé i Paris.

– Om det är femtio ord på den sidan så står det att de är bröder, nånting om själva epoken, i nån sorts ordalag omskrivet grundstämningen i boken, nån form av svävande motsägelsefull verklighetsbild. Det var det jag försökte sammanfatta på den sidan.

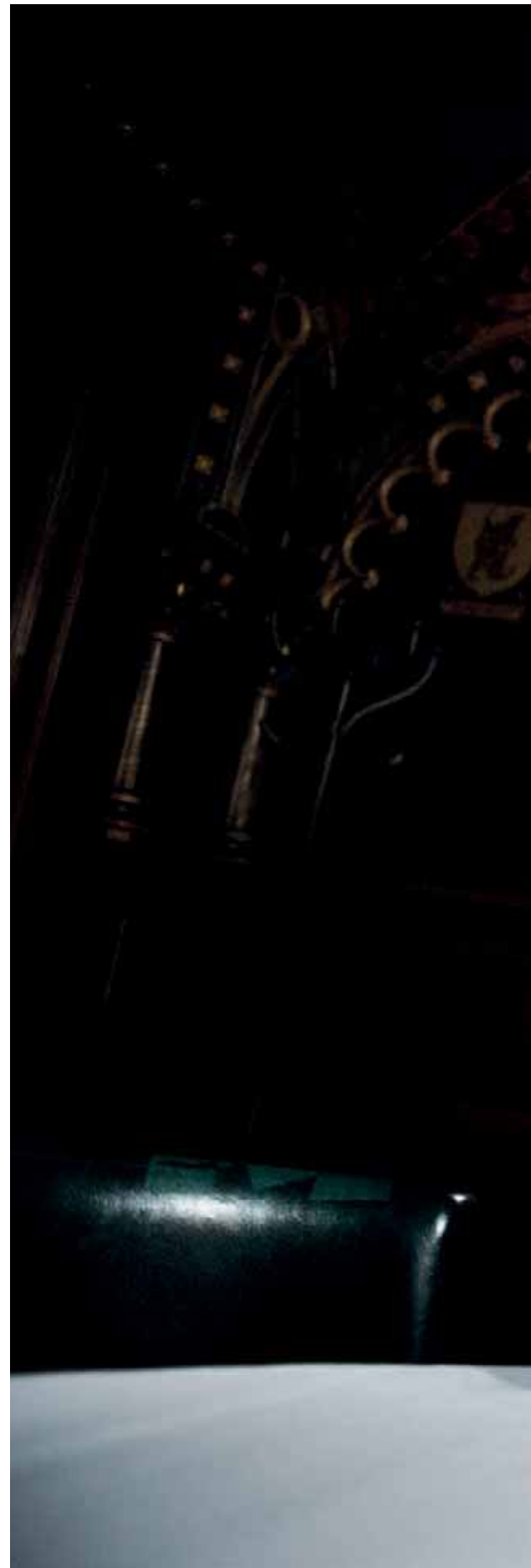
Han hade då – sin ungdom till trots – redan kommit ut med romanerna *Attila* och *Ismael*. Och hunnit med att få en diktsamling refuserad.

– Två väldigt ambitiösa – vissa säger prententiösa, jag föredrar att säga ambitiösa – romaner av en ung herre som ansåg sig vara klok och världsvan och som hade ett budskap att komma till omvärlden med. Nu ska jag inte ironisera över ungdomen, det tycker jag är djupt ohederligt då jag är solidarisk med den där unge mannen och delar hans ambitioner fortfarande. Ibland saknar jag hans mod. För det var modiga böcker, de var väldigt fria i förhållande till berättar metodik och sånt.

ANLEDNINGEN TILL ATT han befann sig i Paris var att han inlett en relation med staden under tidigt sjuttital – delvis som en följd av att det var fler tjejer i franskaklassen när han skulle välja språk i högstadiet, men vi kan lämna det – och nu var ”ung och fattig och bodde i Paris och just hade lämnat manus till sin tredje roman *Fantomerna*.

– *Fantomerna*, det är ett kliv där bort från de båda första böckerna. Den är ju en ung pojkes sorgsna skrik efter en död pappa, det är ju vad den boken handlar om. Och det var väl mitt sätt att hantera den stora sorgen som kom när jag var 19 år, det är lite för tidigt för en så stor sorg.

– De faderlösa pojkarna kommer ju tillbaka även i *Gentlemen* och i några noveller jag skrivit. Det är ju ett återkommande tema. Jag kan inte säga att det uppehåller mig dagligdags, men det är en relation som är avbruten. Och avbrutna relationer har en tendens att dröja sig kvar och vilja nå nån form av avslut.

**HÄR BÖRJADE MITT INTRESSE
– MED SAMHÄLLSORIENTERADE
FÖRFATTARSKAP, INTE MED DEN
MODERNA, INTROVERTA POESIN.**

Hur var er relation när han dog?

– Vår relation var inget öppet sår, snarare tvärtom, men han var ju en knepig kille. Han var lättstörd, lynnig och oberäknelig. Vilket ju lika gärna kan slå över åt andra hållet och bli oerhört kul. Men som barn hade man kanske önskat sig lite mer konsekvens.

– Det var väl så att en ung pojke ville visa pappa att han är duktig, men det hanns inte riktigt med i mitt fall. Det är väl inte hela världen, jag var ju halvt vuxen när det hände, på väg att flytta bort och klara mig själv – vilket jag redan gjorde, kan man säga. Men det där gjorde att jag tappade sugen på studier, jag ville börja jobba direkt, få nån sorts stadga i livet. Därför blev det inga vidare studier för mig.

Som han i dag minns det hette de folioark. Man vek ut ena delen av det så blev det ett stort ark, i bredd som tre A4-sidor ungefär.

– Jag hade ärvt, eller hittat, en bunt såna. De tog slut för några år sen, men alla böcker jag skrivit till långt fram i livet har börjat som koncept på ett sånt ark. Det var ett stort ark med spalter, du kunde få rum med en lång och vidlyftig historia på ett ark. Det blev som tre A4, men det var vikt på mitten av det mittre arket.

Gentlemen-arket började han skriva på i en lägenhet han fått i huset på Strålgatan 12 på Lilla Essingen, i samma hus där han vuxit upp. Hans mamma hade flyttat därifrån då.

– Jag kom hem från Paris hösten 1978 och satt sen hela vintern på Lilla Essingen. Sen blev jag ihop med en tjej som jobbade och bodde i ett stall ute på Djurgården. Det låter lyxigt – och det är det väl också – men det var ganska primitiva standardförhållanden. Där började jag skriva sommaren 1979, andra omgången på boken.

– Jag har ett skrivmaskinsark som är trasigt i ena hörnet där ett rådjur har bitit. Jag har skrivit på det: "Här har ett rådjur bitit". Jag har kvar det nånstans. Det är lite bisarrt att sitta i en modern tid i en modern stad och skriva maskin i en trädgård en solig sommardag och känna sig iakttagen. Och vända sig om och se en rådjursbock en meter bort. Som fnyser

lite. Så gick han fram och nafsade i arket, sen gick han vidare.

Relationen med tjejen i stallet tog sedan slut. Så *Gentlemen* är till stor del skriven på Lilla Essingen. På en Facit hemmakontorsmaskin från tidigt sextioal som hans äldre bror en dag kom hembärande på.

– Den fungerar fortfarande alldeles utmärkt. Jag får serva den ibland ute hos Dahlberg i Fruängen, de låg inne i stan förr. Jag har säkert 25 maskiner hemma som jag tänker att man kan plocka reservdelar från. Tyvärr är det så att valsen blir för hård i det långa loppet. Att hitta nya valsar är svårt. De ska vara lite mjuka. Skrivmaskinsbanden tillverkas i Värmland, på Karlstads färgbandsfabrik.

– Allt jag publicerat har jag skrivit på den. Jag har översatt 52 helaftonspjäser, skrivit säkert 35 timmar film och tv, 20 böcker och tusentals artiklar och brev på en och samma maskin. Avsedd att skriva ut en räkning på ungefär.

DET VAR TIDEN som satte litteraturen i händerna på Klas Östergren. Med viss hjälp från en klasskamrat.

– Han betydde mycket för mig, vi var lite tänkande gubbar. Han satte Göran Palms *Indoktrineringen i Sverige* i händerna på mig. Jag minns hur den stod i ett ställ på skolbiblioteket. Jag minns hur han sa: "Den här ska du nog läsa." Jag frågade om han läst den. Han sa: "Nä, men den tror jag du ska läsa." Jag glömmer det aldrig. Sen gick jag hem och gjorde det.

I dag beskriver han den läsoplevelsen som en av milstolparna i livet. Han berättar om LM-böckerna och Norstedts PAN-serie, Günter Wallraff och den nya journalistiken i slutet av sextioalet/början av sjuttioalet som livsviktiga influenser.

– När jag ser det på det här sättet ser jag att det är ju därför jag skriver som jag gör. Här började ju mitt intresse – med samhällsorienterade författarskap, inte med den moderna, introverta poesin. Det började med den politiska litteraturen som jag som brådmogen, obstinat tonåring tog till mig.

– Jag tar fortfarande starkt del av politiken och samtiden. Utan att ha nån förkunnelselust. Men det betyder ju inte att man inte kan spegla politiken. Tvärtom.

I hemmet på Lilla Essingen fanns, för ett arbetarhem räknat, rikligt med böcker. Och läsning var en prioriterad sysselsättning som uppmuntrades intensivt. Bad han sina föräldrar om pengar till en bok fick han det.

– Alla mina syskon har läst mycket, mamma och pappa var läsare. Vi hade en hygglig bokhylla hemma och mina kompisar, och syskonens kompisar, brukade säga "ni har ett bibliotek". På Lilla Essingen räknades det som ett bibliotek. Där fanns alltifrån Strindberg till moderna författare. Farsan läste Koestler, Tingsten, Churchill, gubblitteratur. Mamma läste en hel del skönlitteratur.

– Första brorsan tog aldrig studenten, andra brorsan tog studenten, syrran gick ut treårigt gymnasium och jag gick ut tvåårigt gymnasium. Tre ungar som gick ut gymnasiet, det tyckte de var storartat, vi var ju ingen akademikerfamilj.

Klas Östergrens mamma var hemma, hans pappa arbetade. Men det är inte helt klart med vad vissa perioder. Hans pappa hade ingen utbildning, "men bra munläder

och var en högst social person när han var på det humöret".

– Jag kan inte säga att jag alltid vet exakt vad han höll på med.

Men när ett företag som pappan jobbade på gick i konkurs en bit in på sextioalet blev det att han och en kompanjon började med papperskassar – trycka affärernas logotyper på kassarna – och leverera dem till affärerna. Vilket utvecklades till en tillräckligt fungerande business för att familjen skulle kunna leva gott på den. Första oljekrisen 1968 slog lite back i maskineriet men firman och marknaden återhämtade sig, men när nästa oljekris kom 1973 gick företaget i konkurs. Året efter dog hans pappa.

Klas Östergren minns buntar med kassar i föräldrarnas sovrum, i trappuppgången, extrajobbet som "matsäck" i bilen och stoltsheten när man kunde bära två buntar. Han kan i dag se att drivkraften att ta hand om sitt eget öde är ett arv efter pappan.

– Han var socialdemokrat och varm anhängare av välfärd, folkhemsbygge, delat ansvar för vård, skola och omsorg. Och

samtidigt en närmast amerikansk individualist. Om du tänker dig att Frank Sinatra uppträder på Norra Bantorget och sjunger "Internationalen" med engelsk text, det hade farsan tyckt vore perfekt – allt på en gång.

Och han kan absolut urskilja spåren i sig själv av att ha vuxit upp i spänningen mellan de båda ytterligheterna.

– Därför, när det snyftas alltför mycket om det folkhem vi är uppvuxna i och som nu är historia, så är jag väldigt kluven. För det fanns en enorm självförtryckarmekanik i det där samhället också bland arbetarklassen. Det fanns mycket av att man inte skulle förhäva sig, inte studera.

– När jag försöker se tillbaka är det de här omställningarna jag ständigt återkommer till. När jag ska gestalta det med personer kan jag aldrig riktigt göra det med att "här har du en genuin gråsosse och här har du en liberal". En ond och en god. Jag klarar inte det. Det är för enkelt. Jag skulle kunna börja berättelsen och försöka hålla mig till det, men efter tre sidor så har de bytt plats.

SEDAN TIDIGT NITTIO TAL har Klas Östergren inte haft någon bostad i Stockholm. Att han hamnade i Skåne berodde på att shan kilde sig från sin första hustru och då de inte kunde bo tillsammans i den gemensamma lägenheten i Stockholm blev det att han slutade att åka hem från sommarhuset de hade skaffat nere på Österlen.

– Jag märkte – detta var ju nånting som pågått en tid, man skiljer sig ju bara inte så där när man har barn – att jag hade alla mina grejer där, till och med passet låg i kökslådan. Det blev liksom inget dramatiskt, plötsligt bodde jag bara där nere och hade en liten dotter och eftersom min exfru då jobbade mycket bodde hon hos mig. Det var en väldigt bra tid faktiskt. Gav dagarna en bra struktur – lämna på dagis nio och hämta fyra, däremellan var den arbetstid som fanns. Blev det ingenting så blev det ingenting.

– Många är rädda för att få det där ansvaret för barn om de ska vara skapande genier. Men skapande genier kan mycket väl ha barn.

Men nu kommer han, i och med att han gör sitt inträde på stol nummer 11 i Svenska Akademien 20 december, att med regelbundenhet återknyta kontakten med Stockholm. Under åren i Skåne har relationen till Stockholm varit högst varierande – ibland här ofta, ibland väldigt sällan. Och i stort sett alltid styrdes detta av arbetet.

– Jag har inte tackat ja för äran, jag har för avsikt att närvara. Och det betyder – eftersom jag inte flyger – att jag får åka buss och sen tåg från Hässleholm.

Varför flyger du inte?

– Jag vet inte. Tanken är förfärlig. Det har lite bara blivit så. Jag har inte flugit sen 1975. Jag fick panik bara jag såg ett flygplan, tänkte: "Ska jag sitta i det där uppe..." Men jag flög en gång efter det faktiskt och det var inget märkvärdigt. Jag kom av mig. Jag kanske får försöka göra det där igen.

Stockholm är fortfarande hemma för Klas Östergren – "ja, det är fortfarande hemma, det är det". Trots att han inte bott här sedan 1989. Hans tre yngsta barn är födda och uppvuxna i Skåne.

– Sen är det ju så att detta är den enda plats på jorden där jag kan gå och råka träffa på människor jag inte sett på 40 år. Förrförra gången jag var uppe träffade jag en snubbe jag inte sett på 42 år. Han är lite äldre än jag, kompis till en kompis kan man ►

KLAS ÖSTERGREN

FÖDD: 20 februari 1955 i Stockholm.

GÖR: Författare. Duktig hantverkare – "jag hade mycket väl kunnat hamna inom en strikt praktisk yrkessektor" – som själv byggt familjens bostadshus och sin gård i närheten av Kivik. Och emellanåt wallraffande servitör inom Österlens cateringbransch.

AKTUELL: Senaste romanen *Twist* kom tidigare i höst. Och nästan 35 år efter romanen har äntligen filmatiseringen av *Gentlemen* premiär 5 december. Gör 20 december sitt inträde i Svenska Akademien på stol nummer 11.

Är ni en vanlig familj med ovanligt stort hjärta?

Då kanske ni passar som familjehem.

Läs mer på attvarafamiljehem.nu

Humana

◦ NY UTSTÄLLNING ◦

UTRYCKNING!

Radiopolisen från fot till fart

Polisradion och radiobilen förändrade polisens arbete helt på 1940-talet. Nu ryckte polisen ut med fart och fläkt och fångade brottslingen mitt i gärningen. Följ svensk radiopolis från starten! Titta på radiobilar och radioutrustning och kliv in i en modern, fullt utrustad polisbil.

Polismuseet
www.polismuseet.se

#polismuseet
twitter.com/polismuseet
facebook.com/polismuseet

säga. Vi umgicks väldigt intensivt några år i tonåren, han var en filosofisk läsare som man blev enormt inspirerad av då. Sen sågs man inte mer. Det är rätt lång tid – man har levt var sitt liv, folk har fötts och dött. Det är ingen idé att försöka rekapitulera vad som hänt, det är bara att gå vidare från då. Det händer mig varje gång att jag stöter ihop med nån jag inte sett på fruktansvärt länge.

Han kan samtidigt inse att avståndet till Stockholm varit en idealisk förutsättning för det yrke han valt att ägna sig åt.

– Det krävs ju en viss form av rutin och tristess för att det ska bli de där sidorna varje dag. Jag ska vara glad för att det blev som det blev. Men att bo på landet kräver att man har bil, transporter, avstånd, nån jävla mus som gnager i ett hörn så att man blir galen, ved ska huggas, vatten i kranarna, skrivmaskinen ska fungera. Vissa dagar tänker man att lägenhet, med portvakt, vore inte så dumt.

– Det finns en extremt surgubbig individualism i det hela. På gott och ont.

Klas Östergren tycker om att gå till skrivbordet på morgonen. Har alltid gjort det, sedan han var ung. Nu när han tänker tillbaka på det tycker han att det är "lite lustigt".

– Att vara 17, 18 år och sitta med en neddragen rullgardin en hel sommar och hitta på medan livet pågår på andra sidan fönstret är ju en konstig situation om du tittar på den utifrån. För du kan inte ta del av det som sker där ute om du inte fått ur dig det här som du tänkt ut. Då ligger det och skaver. Samtidigt är det ett sätt att aldrig vara där helt och aldrig vara här helt. Är du där ute tänker du på det här, är du här tänker du på det där ute.

VI TALAR OM den kulturella klassresa Klas Östergren gjort, från pojken på skolbiblioteket till att han snart ska göra sitt inträde i Svenska Akademien, med allt vad det innebär.

– Det är ju egentligen den pojken som borde sitta där. Det är ju hisnande när man tänker efter. Det är klart att det är en realitet jag frapperas av – tänk vad märkligt livet kan vara. Och jag är ju ingen akademiolog som följt Akademiens arbete hack i häl från tidiga år.

Han berättar att en sak som slog honom när utnämningen blev aktuell är att Akademiens arbete är någonting han förstätt nu

FÖRFÄRLIGA ÅSIKTER ÄR JU POPULÄRT I DAG, OM MAN SKA UTTRYCKA SIG DIPLOMATISKT

angår människor mycket. Engagerar. Att det finns en del förväntningar, en del kritik, en del misstänksamhet, men också mycket förhoppningar att "Akademien på nåt vis ska motverka tråkiga tendenser".

– Kanske inte i politiken, men i språk, litteratur och kultur. Jag kommer in i ett skede när läsandet i landet sjunker. Det finns ingen given status i att läsa böcker eller vara bildad, i den mening bildad som det var när jag växte upp. Bildning ingår inte ens i de uttryckta målen för skolan. Men bildning – kunskaper inom spridda områden som kan vara bra att ha, och kanske meningslösa men ändock vetande – har inte status.

Men han är därför inte säker på att det rätta sättet är att återinföra någon form av status rörande bildning, då han anser att det måste byggas på en lust att lära sig, att låta sitt medvetande expandera.

– Vilket det ju gör när du får ta del av ny information om nåt du trodde att du redan visste som visade sig vara tvärtom. Det är ju en förvandling av ens sätt att se på tillvaron som naturligtvis är ansträngande. Om du vill behålla vissa förfärliga åsikter i fred så vill du ju inte ha nån ny information. Och förfärliga åsikter är ju populärt i dag, om man ska uttrycka sig diplomatiskt.

ATT HÖRA KLAS Östergren tala, läsa hans böcker, bevittna hans omsorg med näsdu-

ken i kavajfickan klockan 10 på morgonen – lika självklart där som vid galapremiären klockan 19 dagen innan – ger vid handen att han är en noggrann man.

– Jag är ganska petig med arbete, språk, hur jag skriver. Sent på natten kan jag säkert uppföra mig som en slarver vissa kvällar. Absolut. Men det är ju ingenting som ska drabba allmänheten.

– Se det så här: Jag har en idé om en berättelse jag vill skriva, jag kommer att göra det en enda gång i livet, just den berättelsen. Det kanske tar ett år av arbete i anspråk av mitt liv. Ska jag då slarva bort detta och bli snabbt klar och inte tänka igenom allting en extra gång? Som är absolut avgörande och kan lyfta det hela från ett mediokert till ett hyfsat bra plan. Då är jag ju dum om jag skyndar på.

AVSLUTNINGSVIS – TILLBAKA till *Gentlemen* och några inte alls betydelselösa detaljer.

Det är ju två inte helt vardagliga ord – backfisch och luguber – som romanen *Gentlemen* sett till lever kvar långt efter att romanen är utläst. I *Gentlemen* är det berättaren som använder ordet luguber, det avslutar romanens tredje mening. I romanen *Gangsters* kommer en annan förklaring till ordets ursprung, nämligen att det är den kvinnliga huvudkaraktären Maude som myntar begreppet.

– Jag tycker att det är kul att det är hon som får stå för det ordet. Det blir tydligt då att hon bidrar med ganska mycket.

– Vad det handlar om är ju egentligen tre livslånga pakter som begås i den här berättelsen. Det var ju heller inget som var uttänkt från början utan nåt jag sett i efterhand. Dels Henry, som tar emot pengarna av Sterner för att lämna Maude i fred – det vill säga han säljer sin kärlek inför hennes darrande underläpp. Dels Klas som begår en pakt med envoyén om att inte publicera de här uppgifterna i sin bok som är så graverande. Och Maude och Klas begår en pakt, att han inte ska berätta vad han sett Henry bli utsatt för. Det är tre såna där överenskommelser som knyts i den här berättelsen. Jag ska nån gång sätta mig och titta var i berättelsen de sker. Om det är jämnt fördelat. Men detta slog mig nån gång under det här arbetet – tre fatala pakter begås här, baserade på att förtiga sanningar. Som kanske livet måste innehålla – vi kan ju inte gå omkring och berätta allt för varandra hela tiden. ☺

Två bra sätt du kan hjälpa hemlösa på:

Köpa Situation Sthlm

Handla hos *Myrorna*

Köp second hand på *Myrorna* så hjälper du utsatta personer i vårt land.

HANDLA MED HJÄRTAT

När det lackar mot jul behöver man inte röra sig särskilt långt mellan varuhusen i Stockholm utan att höra Adolphson & Falks blippande syntar, Just D:s rapp eller Triads stämsång. Tre popsånger som blivit institutioner i det svenska julfirandet. TEXT DAVID BOGERIUS

SÅNGER FÖR SÄSONGEN

Professionella låtskrivare kämpar för att få till nästa stora svenska jullåt, men ännu så länge är det ingen låt som rubbar "Mer jul", "Juligen" och "Tänd ett ljus".

"Nu är det Juligen i både slott å koja och över hela landet drar en kollektiv noja

Det pyntas, sjungs och skickas fäniga kort
Åh Jesus, se nu vad du har gjort"

Den rappande trion Just D hade knappast räknat med att deras juldissande rader skulle bli ett självklart och återkommande inslag i det inhemska julfirandet.

Men tillsammans med Adolphson & Falks "Mer jul" och Triads "Tänd ett ljus" är Just D:s "Juligen" 2000-talets överlägset mest spelade svenska jullåt.

Förra året var det "Mer jul" som spelades något mer än de andra två, men i vanlig ordning kunde ingen annan låt hota de tre Stockholmskompositionerna på Stims (Svenska tonsättares internationella musikbyrå) topplista.

– Det finns bara, än så länge, tre "moderna" återkommande julhittar och ingen svensk julsång från 2000-talets 15 år har kunnat bita sig fast. Det visar hur svårt det är att lyckas i julsångsgebitet, säger Anders Falk från duon Adolphson & Falk.

Det går att hitta fler likheter mellan de tre hittarna än att upphovsmännen är från huvudstaden.

Låtarna tycks alla mer eller mindre ha blivit till av en slump. Triads Lasse Lindbom hade lyssnat mer än en gång på engelska The Housemartins "Caravan of Love" när "Tänd ett ljus" plötsligt dök upp i hans huvud, och både "Mer jul" och "Juligen" var ursprungligen rena beställningsjobb.

– Vi skrev "Mer jul" som ett specialinslag till radioprogrammet *Eldorado* 1981. Kjell Alinge ville ha en egen julsång att spela i sista programmet för året. Vi var lite av ett husband i *Eldorado* och gjorde flera specialinspelningar, bland annat "Blinkar blå" som är vår näst största hit efter "Mer jul".

JAG HAR INTE TRÖTTNAT PÅ DEN ÄN OCH DET ÄR KUL ATT HÖRA DEN I VARUHUSEN NÄR MAN ÄR UTE OCH JULHANDLAR.

Anders Falk, Adolphson & Falk

"Mer jul"

Musik: Tomas Adolphson och Anders Falk. Text: Anders Falk. Inspelad av Adolphson & Falk 1984.

Tomas Adolphson
och Anders Falk
i *Adolphson & Falk*,
2006.

OLA BERGMAN/T

Triad med Niklas Strömstedt, Lasse Lindbom
och Janne Bark på Allsång på Skansen, 2011.

BERTIL ERICSSON/T

"Tänd ett ljus"

Text och musik: Lasse
Lindbom och Niklas
Strömstedt. Inspelad
av Triad 1987.

MAN SKA INTE UNDER- SKATTA TURENS ROLL.

Lasse Lindbom, Triad

Att den slagit tror jag beror på att den är så lättamt, rakt och enkelt gjord med mycket glimt i ögat. Det var bara en liten lustighet som vi satte ihop för ett enda program. Vi hade ingen tanke på att den skulle slå, säger Anders Falk.

INSPELNINGEN KOM MED på Eldorados samlingskiva *Stjärnornas musik* och började sedan spelas varje jul. Det blev så många radiospelningar att Adolphson och Falk tog beslutet att göra om inspelningen i en riktig ljudstudio till julen 1984.

– Vi gjorde i princip samma sak igen men med betydligt bättre teknik. Vi gav ut den som en julsingel med röd vinyl som gick direkt in på hitlistan. Det är den versionen som nu hörs varje jul och som ligger med på alla julsamlingskivor, där framför allt *Absolute Christmas* har sålt väldigt mycket.

– Jag tycker konstigt nog att det inte är så länge sen vi spelade in den fast det gått 30 år. Jag har inte tröttnat på den än och det är

kul att höra den i varuhuset när man är ute och julhandlar. Sen trivs jag med att ha en stark anknytning till julen.

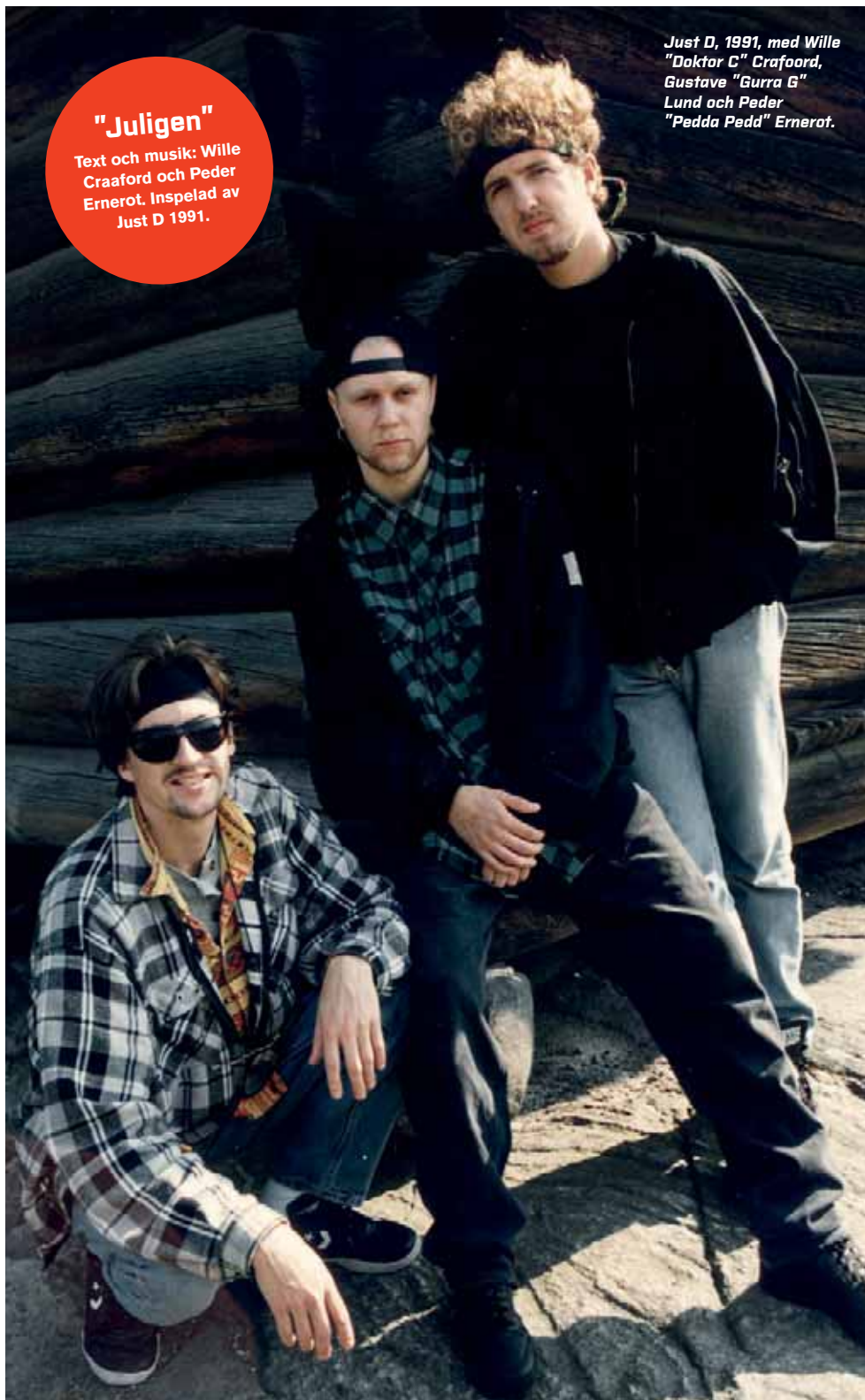
År 2011 spelades "Mer jul" 1707 gånger i svensk radio, men Anders Falk känner inte igen sig själv i karaktären Will Freeman i Nick Hornbys roman *Om en pojke* (filmatiserad 2002 med Hugh Grant i huvudrollen). Där Will Freeman lever gott på pengarna för en jullåt som hans pappa skrev och därför inte behöver arbeta.

– Jag såg den filmen när den kom med mina barn och de fick sig ett gott skratt. "Mer jul" ger ingen årslön precis, men jag skulle i alla fall kunna åka på en trevlig semesterresa varje år för Stim-pengarna.

Från Stim meddelas att en minuts speltid i en rikskanal som P4 ger drygt 80 kr till upphovspersonerna, men man är förtegen med hur mycket pengar som delas ut.

– Vi vill inte lämna ut uppgifter om enskilda utbetalningar eftersom det rör upphovspersonernas privatekonomi, säger Stims kommunikationschef Karin Jihde.

Absolute Christmas-cd:n som Anders Falk nämnde är med all säkerhet den mest spelade skivan på offentliga platser under december, men då kaféer, varuhus och frisersalonger betalar in en klumpsumma till ▶

"Juligen"

Text och musik: Wille Craaford och Peder Ernerot. Inspelad av Just D 1991.

Just D, 1991, med Wille "Doktor C" Craaford, Gustave "Gurra G" Lund och Peder "Pedda Pedd" Ernerot.

WENNE LINDBOM

Stim, som sedan fördelas som ett schablonbelopp över hela året, genererar den inte särskilt mycket pengar till de medverkande kompositörerna.

Triads Lasse Lindbom påpekar också att det är stor skillnad på vad en låt drar in i Sverige gentemot vad det handlar om på den internationella marknaden.

– Låt mig säga så här, det skulle bli rätt knapert om det endast var "Tänd ett ljus" som skulle försörja mig, men jag är glad och tacksam att låten kom till mig den där förmiddagen 1988. Jag ser med häpnad hur låten lever vidare och faktiskt växer från år till år. Den sjungs i skolor, i kyrkor och överallt. Det är fantastiskt att ha fått chansen att göra ett sånt avtryck i musikvärlden. Jag spelar den själv ofta och gärna på mina konserter. Den går faktiskt att spela året runt. Vi tar bara bort sticket mellan januari och oktober och det funkade utmärkt, säger Lasse Lindbom.

Han hade länge velat starta upp gruppen Triad tillsammans med Niklas Strömstedt och Janne Bark som han lärt känna väl på turnéer med Ulf Lundell.

A cappella-numret "Tänd ett ljus" kändes som en bra startpunkt. Lasse Lindbom och Niklas Strömstedt skrev i princip klart verserna samtidigt som de spelades in. Även om de var nöjda med resultatet blev de helt överväldigade av den snabba och enorma responsen.

– Tänk om man visste vad som gör en låt till en hit. Då hade man skrivit många fler så klart. Det är säkert många olika saker som samverkar och inte minst att vara på rätt plats vid rätt tid. Det var nog en stor faktor i detta fall. Sen tror jag texten i refrängen anknyter till en sida av julen som lätt glöms bort i stöket och stressen som karaktäriserar det kommersiella julfirandet.

– Självklart har också det originella arret med våra samplade röster bidragit till att låten sticker ut men man ska inte underskatta turens roll, säger Lasse Lindbom.

JAG VILL DOCK MINNAS ATT DEN ÅTMINSTONE I EN TIMME HETTE "YUL I YEN" OCH HANDLADE OM JAPANSKA SLANTAR, EVENTUELLT I KOMBINATION MED YUL BRYNNER, DEN FLINTSKALLIGE SKÅDISEN Wille Craaford, Just D

OM "TÄND ETT LJUS" var ett rätt så ambitiöst försök av proffsmusiker så skedde däremot inspelningen av "Juligen" under väldigt avslappnade former.

– Troligtvis spelades den in under en förfest uppe i min vindskupa på Brunnsgränd.

Vårt sikte var mest inställt på de skummande kranarna på den tiden, men jag vill dock minnas att den åtminstone i en timme hette "Yul i Yen" och handlade om japanska slantar, eventuellt i kombination med Yul Brynner, den flintskallige skådisen, säger Wille Craaford.

Enligt Wille Craaford har inkomsterna för "Juligen" begränsats av att den mest spelats i offentliga lokaler och andra sammanhang där kompositörernas ersättning från Stim är låg.

– Men på den gamla goda tiden då den pumpades i radio frekvent så kunde vi tvivelsutan svassa runt i tingeltangel och moonboots. Det finns det bildbevis på.

"Juligen" var ursprungligen tänkt som en julklapp i form av en vinylskiva till tidningen Okejs läsare, men projektet rann ut i sanden. I stället gavs låten ut som en officiell Just D-singel – även om Wille Craaford var aningen tveksam.

– Under några år på nittiotalet, när vi fortfarande kämpade för att vara stenhårda hiphopare, så kunde jag vissa dagar fundera lite, men, nej, inte ens då faktiskt. Vi

De mest spelade jullåtarna 2013

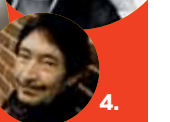
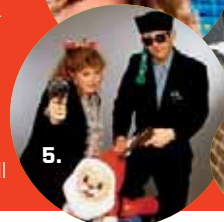
SVENSKA ARTISTER

1. "Mer jul" – Adolphson & Falk
2. "Juligen" – Just D
3. "Tänd ett ljus" – Triad
4. "Jag kommer hem till jul" – Peter Jöback
5. "Julkort från New York" – Mauro Scocco

INTERNATIONELLA ARTISTER

1. "All I Want for Christmas is You" – Mariah Carey
2. "Last Christmas" – Wham!
3. "Do They Know It's Christmas" – Band Aid
4. "Driving Home For Christmas" – Chris Rea
5. "Fairytale of New York" – The Pogues & Kirsty MacColl

i Just D ansåg från dag ett att hiphop skulle komma i alla tänkbara format och det här är ju en variant så god som nån. Jag älskar "Juligen".

WILLE CRAAFORD ÄR inte ensam om det. Det tycks vara omöjligt för nya kompositioner att lyckas slå sig in bland "Juligen", "Mer jul" och "Tänd ett ljus" i fråga om speltid och popularitet. Anders Falk tror inte att det beror på att det görs för få försök:

– De flesta artister vill ha en julhit, men det är så få som lyckas. Kanske är det för

att de så gärna vill få en fullträff och då blir produktionerna lätt lite spekulativa. Det blir lite för mycket julmys och bomullssnö och sockervadd. Och det funkar inte.

Med jämna mellanrum får Lasse Lindbom önskemål om att leverera en ny julhit av "Tänd ett ljus"-kaliber, ämnad för andra artister, men hittills har han alltid tackat nej.

– Jag gjorde en engelsk version av "Tänd ett ljus" till Ulrik Munther och han fick till en riktigt bra, uppdaterad version som jag verkligen diggar, men det hände inget med den. ☹

Det är farligt att födas in i fattigdom. Varje år dör närmare 7 miljoner barn före sin femte födelsedag. Låt fler barn få fylla fem. Din gåva gör det möjligt.

SMS: A FEM TILL 72905 OCH GE 50:-

LÅT FLER FÅ FYLLA FEM

FOTO: ERIC MILLER/IKON

www.svenskakyrkan.se/julkampanjen

90 SVENSK INSAMLINGSKONTO KONTROLL

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

Varför väljer en människa i den utsatta situation det innebär att leva ett liv i hemlöshet, att skriva poesi, att söka just den uttrycksformen? Reporter Jan Lindström dryftade detta på ett redaktionsmöte och gav sig sedan ut för att nå en förklaring.

TEXT JAN LINDSTRÖM FOTO MAGNUS SANDBERG

GATUPOETER

Var finns poesin i dagens tillvaro? Tja, varje månad i Situation Sthlm.

Direkt från gatan kommer till oss alla en lyrik, skapad av hemlösa människor i Sveriges huvudstad. Vad är det som gör att hemlösa människor, i det sociala utanförskap de befinner sig, uttrycker sig i poesins form?

Det är ibland vreden över tillståndet, ibland iakttagelser av levernet runt om, ibland faktiskt kärleken till livet hur det än ter sig.

De speglar innerst en känsla av längtan efter hemhörighet, redan sviken eller ännu blommande.

Här presenterar vi tre av tidningens återkommande poeter: Markku Ranta, 43 år, Lena Freij, 54 år, och "Lurken", 45 år.

VI MÖTER MARKKU Ranta vid den pampiga entrén till Liljeholmstorgets galleria, där han säljer tidningen. Han är en mycket lång gestalt, 1,96 meter, skäggig och långhårig.

Ranta betyder Strand, som i Haaparanta, vilket betyder Aspstrand.

Om han hade svenska rötter skulle han heta Markus Strand. Han kommer från Köping.

Nu har han lite bråttom, för innan dagen är över ska han infinna sig på

behandlingshemmet i Lill-Babs Järvsö, Hälsingland. När jag ringde honom sa han att han knappast skulle ha tid att träffa mig, men att vi kunde ta det senare.

Jag frågade hur mycket senare och han svarade:

– Jag kanske får permis om en månad.

Förmodligen har vi ingen längre försäljare av Situation Sthlm än Markku Ranta. Jag frågar om han spelat basket, men det har han inte gjort. Däremot volleyboll.

– Men de gillade inte att jag var så lång att jag räckte över nätet, säger han.

Det finns en punktkänsla över Markku Rantas dikter. Inget konstigt med det. Han var en gång med i punkbandet Crupp som faktiskt släppte en skiva.

– Men sedan skingrades gruppen, medlemmarna drog åt olika håll och jag började skriva dikter i stället för låtar.

Markku Ranta är arg på orättvisor, våld och krig. Ur hans vrede kommer dikterna. De är politiska i den meningen att han ser rätt många orättfärdigheter i det samhälle vi har valt åt oss och han har känt dem i sin egen hud.

Ändå är han i detta nu i färd med att försöka komma tillbaka. In i den samhälleliga tillvaron igen, i något slags gemenskap som bland annat innebär att man har en egen bostad.

Markku Ranta

Resan till Järvsö är ett steg i den riktningen.

Frågan är om det finns något han inte avskyr utan snarare älskar. Han skrattar till och säger:

– Ja, alkohol kanske.

Men han ändrar sig.

– Nej, älskar den gör man inte. Och ibland hatar man den.

När vi lämnar honom står han utanför den stora porten till gallerian i Liljeholmen med tidningarna i en väska på höften. Han är försedd med id-kortet och hans väst visar tidningens namn. Han är längre än alla som går ut ur och in i köpcentret. De ser honom och han ser dem.

De här raderna finns i en dikt av Markku Ranta:

Vi hoppas att du har det bra, där du är, var det nu än må vara.

Du var alltid glad och trevlig för det mesta som en sol efter en molnig dag. Det som förenade oss var väl hårdrocken från 80-talet och 90-talet.

Må du vila i frid.

Hälsningar från alla dina vänner från Liljeholmen och från mig.

LENA FREIJ SVARAR i telefonen att hon ligger till sängs med lunginflammation. Hon går på en penicillinkur och känner sig lite febrig. Hennes röst är hes.

Vi tar oss till henne där hon ligger på härbärgets Grimman, Maria Prästgårdsgata. Alla gäster eller klienter är hemlösa, även om inte alla har lunginflammation.

Det är inte helt lätt att komma in på Grimman, eftersom gästerna anses ha rätt till sekretess. Genom en glasruta umgås vi med en vakt som säger att vi får väl ringa så att Lena Freij kommer ut i porten. Vi säger att hon ligger i lunginflammation och han rycker på axlarna.

Men vi har tur. Ställets föreståndare kommer ut genom den inre, mycket låsta, dörren. Vi förklarar vårt ärende och hon säger att vi kan komma in i konferensrummet så ska hon säga till Lena Freij att vi är där.

Medan vi väntar kommer en matvagn från cateringbolaget ISS. Jag säger till budet att ISS för mig är en rymdstation, men han säger att han inte förstår vad jag menar.

När Lena Freij kommer in i det lilla konferensrummet har hon en plastskål med någon sorts paj i. Hon frågar om hon kan kaka medan vi snackar.

Redan när hon var en liten flicka skrev hon i poesiböcker. Hennes utblick var fylld av förhoppningar och ljusa vyer av framtiden. Men i sena tonåren hade hon en liten lägenhet fylld av knarkande unga killar som förde henne in i en helt annan värld än barndomens.

Ändå har Lena Freij aldrig förlorat sin förhoppningsfyllda syn på tillvaron.

– Jag har en positiv grundkänsla, säger hon.

Ett antal dikter har hon fått liksom injicerade via amfetamin, speed. Men när hon läst dem efteråt har de egentligen aldrig varit särskilt bra. Det som varit bra för henne är relationen med mannen Ronny. Hon har skrivit många kärleksdikter till honom.

Det är han som plötsligt kommer in i konferensrummet i upplösningstillstånd och ropar att Lena Freij måste börja packa. De ska bli utsparkade från Grimman klockan ett. Lena säger:

– Jag klarar inte av det. Jag har lunginflammation.

Ronny säger att han inte heller orkar sova i en portgång i natt. Han har ont i levern. Men det finns inget att göra. De måste börja packa.

Dagen efter får jag veta att de båda fick stanna på Grimmans boende. Deras socialhandläggare ordnade en förlängning med någon natt. När jag talade med Lena Freij senare sa hon att hon just tagit sin sista penicillintablett.

Det här är en dikt skriven av Lena Freij:

Jag skulle hälsa på dig men då hade du gått ut.

Det var faktiskt ganska tråkigt. Jag tänkte prata litet med dig om att Janne just gjort slut.

Lurken

LURKEN VILL INTE säga vad han egentligen heter eftersom han tänker att det skulle göra det svårare för honom att, som han uttrycker det, ta sig in i vårt samhälle igen. Han vill inte säga sitt namn och han vill inte att fotografen ska ta en bild på honom där hans ansikte syns.

Därför har vi i nästan varje nummer av Situation Sthlm en dikt av den okända pseudonymen Lurken.

Men för kännare av poesi är det ingen tvekan om att just han – Lurken – är en poet.

Han började sitt liv i Kiruna. Hans far var lärare och hemmet var fyllt med böcker som Lurken lyfte ur hyllorna utan att egentligen bry sig om vem som författat dem. Det kunde stå Tolstoj eller Fridegård eller vad som helst. Lurken läste.

Många år senare och efter en tid av missbruk hamnade han på Bostället i Stockholm, ett härbärge för hemlösa. Där fanns en Emma, poet, och en Johan, ingenjör, som startade en skrivarverkstad.

I den verkstaden fick Lurken ihop orden, det ena till det andra.

Han har samlat ett antal dikter och målningar i en mapp med rubriken *Lurkens år eller en burkplockares visor*.

EGENTLIGEN, SÄGER LURKEN, är det inte poesi han skriver utan iakttagelser, betraktelser.

Han sitter här eller där och betraktar omgivningen, människorna. Ibland sitter han i en kyrka när han inte har någonstans att bo. Och han väntar på en fras, några ord som ska komma till honom. Ibland är han förbannad och då kommer vredens ord.

Lurken ser inte ut som en lurk. Han är välvårdad och skägget hans är ansat.

Själv hävdar han att femtio procent av hans verk är "svammel", egentligen ett sätt att "tigga pengar av Situation Sthlm".

Jag säger till honom att om hälften av hans dikter är prima vara är det sannerligen inte illa.

Här är en del av en dikt han publicerat i Situation Sthlm:

MITT HUS DÄR JAG BOR

I ett evinnerligt rus har jag byggt mitt hus
Ser ni det?

Det där utan väggar, utan golv, utan tak
Nåja, det är i alla fall mitt lilla gemak. ☺

Vägen till framgång på och utanför planen

Hyundai är stolt sponsor av Gatans Lag, en förening där fotboll och gemenskap är en väg bort från missbruk, hemlöshet och socialt utanförskap. Tillsammans med alla er som provkörde Hyundai under sommaren möjliggjorde vi spelarnas resa till Homeless World Cup 2014 i Chile. Nu tar vi sikte på nästa mästerskap 2015 i Holland.

Följ oss på Hyundai.se eller gatanslag.se

Situation Sthlm finns inte bara i Stockholm. Uppsala, Västerås, Örebro och Enköping är alla städer där tidningen säljs. Vi tog tåget och träffade försäljare i Uppsala, besökte Sveriges snyggaste soppkök i Västerås och ett härbärke i Enköping och i Örebro mötte vi Charles Anton som varit hemlös i samtliga fyra städer. Situation Sthlm säljs nu också i Gävle. **TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MARTINA HOLMBERG**

SITUATION SVERIGE

I Uppsala har hemlösheten historia

Uppsala är den stad i Sverige som har flest hemlösa personer per 10000 invånare. Uppsala är också den stad som först tog Situation Sthlm utanför Stockholms länsgränser. Sedan 2007 har ett antal försäljare sålt tidningen på stadens gator. Utanför en av stadens gallerior brukar Bengt Landin stå. Vid tågstationen Johan Sandberg.

– Att det är så många hemlösa i Uppsala tror jag beror på närheten till Stockholm. Och Uppsala är en väldigt stor stad med många studenter, säger Johan Sandberg och vänder sig till Bengt Landin: Det är ju därför du bor i Söderfors, för att du helt omöjligt kan komma till Uppsala.

– Ja, jag åker 18 mil fram och tillbaka, varje dag. Min mamma bodde i Söderfors och jag flyttade ut dit när hon var sjuk för att ta hand om henne. När hon dog fick jag hennes lägenhet, berättar Bengt Landin.

– Jag vet flera hemlösa som fått en plats där i Norduppland – det är där det finns lediga lägenheter, för där vill tydligen ingen bo, säger Johan Sandberg. Så är det inte i Uppsala. Har du haft egen lägenhet i Uppsala över huvud taget?

– Det har jag, men jag har varit hemlös i en massa år också, säger Bengt Landin och berättar om hur han redan som barn blev beroende av starka mediciner som han fick på Ulleråker.

– Jag var fem år när de petade i mig barbiturater för att jag var så överaktiv. Det har de värsta bieffekterna, alla ens dopaminfunktioner förstörs. Och har de förstörts en gång går det inte att reparera. Jag började tända av från mediciner redan när jag var tolv, tretton

UPPSALA

INVÅNARE: 206 039 st.
HEMLÖSA: 1772 st, varav 103 är akut hemlösa. (Socialstyrelsens kartläggning 2011)
BOSTADSBRIST: Ja.
VERKSTÄLLDA AVHYSNINGAR 2013: 37 st.
SITUATION STHLM-FÖRSÄLJARE: Ca 10 st.
TIDNINGEN DISTRIBUTERAS VIA:
Mikaelsgården, Uppsala Stadsmission.

Källa: Socialstyrelsen.

NU HAR JAG ETT SOC-KONTRAKT, TRIVS BRA MED DET. **Johan Sandberg**

år. Det gick sen över till missbruk av andra droger. Men i dag har jag metadon.

DET FINNS MÅNGA historiska anledningar till att Uppsala är den stad där hemlösheten är vanligast, menar socionomen Jan-Olov

Gustafsson som jobbar på Uppsala Stadsmissions dagverksamhet Mikaelsgården.

– Uppsala är inte nån industristad som till exempel Västerås. Det är en akademistad i första hand, med folk som har pengar. Det gör att Uppsala har en väldigt liten del hyresrätter jämfört med bostadsrätter. Och så har vi ett stort universitet som drar till sig mycket folk som vill ha bostäder. Det blir svårt för socialtjänsten att fördela lägenheter eftersom det finns så få.

Det är väldigt ont om hyreslägenheter för alla.

– Det är svårt, jag har hållit på i 15 år, säger Johan Sandberg. Nu har jag ett soc-kontrakt, trivs bra med det. Det är skönt att kunna få stöd om det behövs.

Finns det nåt positivt att säga om situationen i Uppsala?

– Ja det finns det väl, säger Bengt Landin. Ofta märker jag att det finns människor som verkligen bryr sig, känner att det finns folk som har empati och hjärtat på rätt ställe. Och det är ju jävligt positivt. ▶

Johan Sandberg och Bengt Landin säljer Situation Sthlm i Uppsala.

Enköpings närmaste härbärge

Marika Englundh arbetar på dag- och natthärbärgen RIA Hela Människan.

FÖR LITE MER än tio år sedan hade Enköpings Hyresbolag problem med uppbrutna källarförråd och trappuppgångar. Kommunen frågade föreningen RIA Hela Människan om de kunde öppna ett natthärbärge. RIA:s natthärbärge öppnade och hyresbolagets problem försvann.

På övervåningen i den gula villan, som ligger mitt i centrum av "Sveriges närmaste stad", finns i dag nio bäddar. En av dem som brukar sova där är Situation Sthlms försäljare Niklas Rönning.

– Tidigare har jag kuskat runt en del i stan, har sovit på golv och i källarutrymmen. Men här på RIA är de jävligt mån om en, säger han.

Hit kommer också människor under dagtid för att äta, duscha, tvätta kläder eller hämta nya kläder ur den stora garderoben. För att måla i ateljén eller besöka den gamla tvättstugan som gjorts om till en gratis läkarmottagning.

– De flesta som kommer hit har alkoholproblem. Hit får man komma som man är. Man ska förstås inte dricka här inne eller på tomten, och ska man sova här måste man klara trapporna upp till övervåningen, säger Marika Englundh, som jobbar på dag- och natthärbärgen.

Våningsängarna i rummen på övervåningen har varit fyllda nästan varje natt i år. Så var det inte förut.

– Det är många äldre som kommer hit, personer över 60. Och de blir kvar längre, säger Marika Englundh. Det skulle behövas ett boende i Enköping där det finns personal, men utan pekfinger. Där det inte är lika strikt som på det stödboende som finns i stan. Det skulle behövas ett steg till.

Och det steget skulle inte vara högt, det skulle vara låg tröskel in, anser hon. För att personer som inte är helt nyktra skulle kunna ha en dörr att stänga om sig.

Elisabeth Kántor, socialchef på Enköpings kommun, är däremot inte säker på att det är lösningen.

– Vi behöver utveckla och utöka olika boendeformer då det är flera behov och målgrupper som i dag riskerar eller är i hemlöshet. Det finns bland annat långt framtagna planer på lägenheter för personer med beroende och missbruk i kombination med psykisk ohälsa.

Hon säger att det kommer att krävas mycket gemensamt arbete mellan kommunens olika förvaltningar för att möta hemlösheten som den ser ut i dag. Hon bedömer att svårigheterna att få eget boende har ökat.

– Vi har fler ansökningar till träningslägenhet och genomgångslägenhet. Det vill säga flera Enköpingsbor vill ha hjälp att få bostad än tidigare.

ENKÖPING

INVÅNARE: 40 656 st.
HEMLÖSA: 83 st, varav 8 är akut hemlösa. (Socialstyrelsens kartläggning 2011)
BOSTADSBRIST: Ja.
VERKSTÄLLDA AVHYSNINGAR 2013: 17 st.
SITUATION STHLM-FÖRSÄLJARE: 2 st.
TIDNINGEN DISTRIBUTERAS VIA: RIA Hela Människan.

Källa: Socialstyrelsen.

Najmi Olsson, Per Helgesson och Laisa jobbar på RIA-Dorkas, dit människor kommer för att äta, vila, få stöd och ansöka om en bostad via projektet Bostad först.

Örebro vill ha en bostad först

ETT ANTAL KOMMUNER i Sverige prövar framgångsmodellen Bostad först. Örebro är en av dem. Bostad först innebär enkelt: en hemlös person får en lägenhet utan att behöva bli drog- eller skuldfri först. Idén är att tillgodose den grundläggande mänskliga rättigheten till bostad, vilket kan göra det lättare för andra eventuella åtgärder att lyckas.

ÖREBRO

INVÅNARE: 140599 st.
 HEMLÖSA: 663 st, varav 65 är akut hemlösa.
 (Socialstyrelsens kartläggning 2011)
 BOSTADSBRIST: Ja.
 VERKSTÄLLDA VRÄKNINGAR 2013: 33 st.
 SITUATION STHLM-FÖRSÄLJARE: 8 st.
 TIDNINGEN DISTRIBUTERAS VIA: RIA-Dorkas.

Källa: Socialstyrelsen.

Det är tvärt emot den traditionella trappstegsmodellen som ofta används i Sverige, där en hemlös person måste ta sig upp för en "trappa" till olika boenden. Från härbärg till genomgångsbostäder, försökslägenhet och slutligen eget kontrakt. Vid varje steg ställs hårdare krav. Och alltför ofta åker personer ur trappan och måste börja om på steg ett. Bostad först har haft bra resultat i andra länder, bland annat Tyskland och

USA. Och fungerar bra i de svenska städer som börjat jobba enligt modellen. Örebro är inte ett undantag.

– Vi har lyckats väldigt bra med projektet. Det är två personer som har fått förstahandskontrakt nu, säger Per Helgesson, biträdande föreståndare för RIA-Dorkas, som driver projektet med Verdandi, med finansiering från Örebro kommun.

Örebro Bostäder har bidragit med tio

lägenheter. Men efterfrågan har varit betydligt större än så. Sedan starten våren 2013 har ansökningarna varit många och i augusti hade cirka 70 personer nekats lägenhet via Bostad först.

Enligt Per Helgesson ska projektet bli permanent i Örebro och han hoppas att det kommer att leda till betydligt fler lägenheter.

– Och just nu är det bara kommunala Örebro Bostäder som ställer upp med lägenheter till projektet. Det är väl bra att de går in först, visar att det funkar, så kanske de privata bostadsbolagen vågar sen, säger han. ▶

DET ÄR TVÅ PERSONER SOM HAR FÅTT FÖRSTAHANDSKONTRAKT NU. Per Helgesson

I Västerås serveras soppa med stil

NÄRA CENTRALSTATIONEN, i en gammal teater, ligger Sveriges kanske snyggaste soppkök. Bland retrosoffor, gamla skivomslag och

lampskrmar med blommigt sjuttitalsmönster, serveras mat till hemlösa Västeråsbör. Varje söndag öppnas fest- och konsert-

lokalen Sigurdsgatan 25 upp för Västerås Soppkök.

– Det finns soppkök där man står i en kö i mitten av februari med en kopp soppa eller där maten serveras ur påsar och kakor smulats sönder i bitar. Om du ger folk mat

Robert Smith har varit hemlös och sålt gatutidningen Big Issue i London. I dag ser han till att människor i Västerås slipper gå hungriga.

från en soppåse, då kommer de att känna sig som sopor. Så vill inte jag ha det här. Det här är en plats dit vi på helgen kommer för att träffa vänner, äta mat, spela musik och prata med varandra, säger initiativtagaren Robert Smith.

Sedan 1998 har han haft soppkök på olika platser i Västerås och utsågs i år till stadens vardagshjälte. Han kommer från England, där han själv en gång i tiden saknade ett hem. Han var då beroende av heroin och sålde gatutidningen Big Issue i London.

När han kom till Västerås med sin familj för 17 år sedan såg han att de dagverksamheter som fanns för människor i social utsatthet hölls stängda på söndagar och röda dagar och några veckor under sommaren. Alla samtidigt. Han bestämde sig för att fylla de luckorna. Varje söndag kommer nu mellan 20 och 50 personer till Västerås Soppkök, eller Filling Bellies som det också kallas.

– Vårt team har en plan att göra mer, vi har en större vision, säger Robert Smith och berättar att han vill ta hit en tågagn, en restaurangvagn där mat kan serveras även andra dagar.

– Det är på gång, men logistiken är problemet, vi måste visa att vi kan ta den hit och få den på plats. Men det är absolut möjligt. Efter att vi fått igenom det och vi kan visa att det fungerar, då skulle vi också kunna ha en sovvagn som ett akutboende.

Just nu finns 18 härbärgesplatser i kommunen, men cirka 40 personer är i akut behov av tak över huvudet. Det går dessutom åt fel håll – hemlösheten har ökat flera år i rad. Mellan 2012 och 2013 med 35 procent, visar kommunens kartläggning. Nu är det 552 personer.

Förra årets ökning kan delvis förklaras med ökat antal flyktingar från krigets Syrien som bor mycket trångt. Men framför allt finns det en tydlig förklaring till den årliga ökningen: bostadsbristen. Har man skulder eller prick hos Kronofogden eller saknar ett jobb, då är det svårt att få en lägenhet.

– Bostadssituationen är väldigt svår i Västerås. Och de bostäder som har byggts de senaste åren har varit dyra, säger Patrik Kalander, strateg på Sociala nämndernas förvaltning.

Kommunen har länge planerat för projektet Bostad först, där en hemlös person får en egen lägenhet. Men det har dröjt – det har inte funnits några lägenheter.

– Ett avtal har slutits med fastighetsägarna om ett antal lägenheter varje år, men de har haft svårt att leverera så många som står i avtalet, säger Patrik Kalander.

Därför har kommunen tagit till en speciallösning. Fastighetskontoret har köpt lägenheter på öppna marknaden till projektet.

– Det är inte optimalt eftersom de som flyttar in inte kan överta ett förstahandskontrakt, som tanken med Bostad först egentligen är. Men vi tittar på om man kan göra en växling till allmännyttan inom kort, säger Patrik Kalander. ▶

VÄSTERÅS

INVÅNARE: 142 131 st.

HEMLÖSA: 442 st, varav 63 är akut hemlösa.

(Socialstyrelsens kartläggning 2011)

552, varav 47 sover ute eller på härbärge.

(Kommunens räkning 2013)

BOSTADSBRIST: Ja.

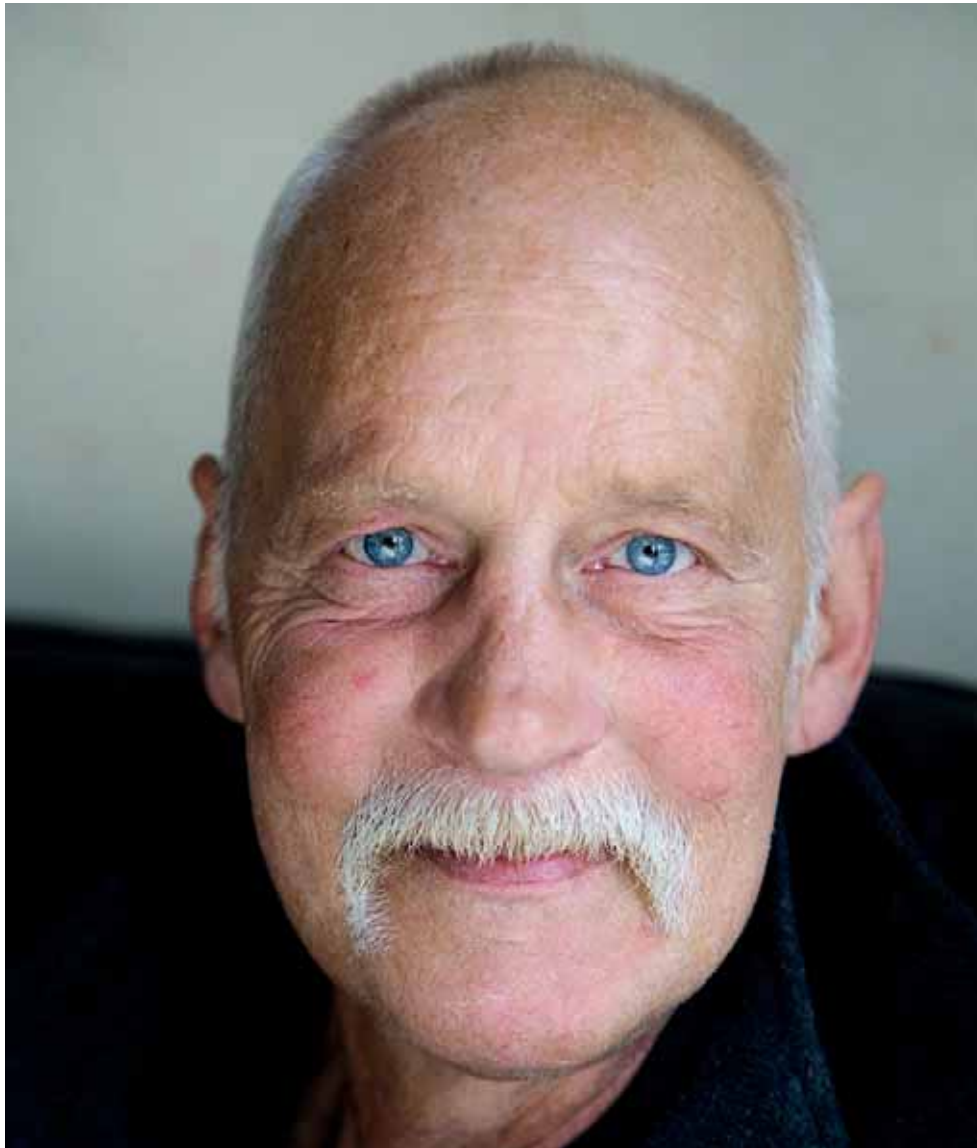
VERKSTÄLLDA AVHYSNINGAR 2013: 19 st.

SITUATION STHLM-FÖRSÄLJARE: 17 st.

TIDNINGEN DISTRIBUTERAS VIA: Västerås

Stadsmission.

Källa: Socialstyrelsen

"Är jag ute på stan blir det lätt att man fortsätter i samma hjulspår igen"

OM DET ÄR någon som vet hur det kan vara att sakna hem i de städer där Situation Sthlm säljs så är det Charles Anton. Han har varit hemlös i 15 år, i Stockholm, Västerås, Örebro och Uppsala. Bott några månader här och några där.

– Jag är väl en orolig själ. Men jag åker runt i och med att jag är hemlös och för att jag träffar vänner på olika platser och hittar nåt att bygga ett hem av nånstans ett tag, säger han.

Just nu bor han i en gammal lada, som han fått tag på via en kompis, sju kilometer utanför Örebro. Där har han ett gasolkök, sovsäck och några filtar. Men det drar mellan väggarnas glesa plankor.

– Om det är kallt? Man har varit med om värre.

Varje morgon går han de sju kilometrarna in till staden, för att äta frukost på RIA-Dorkas klockan nio. Där stannar han till stängning.

– Jag är alkoholist och försöker bryta mitt alkoholberoende. Då behöver jag nånstans att komma in, är jag ute på stan blir det lätt att man fortsätter i samma hjulspår igen.

På kvällen går han de sju kilometrarna tillbaka till ladan.

– Det är tur att jag tycker om att promenera, säger han och skrattar till.

I Örebro har Charles Anton bott i omgång-

GÄVLE

SITUATION STHLM-FÖRSÄLJARE: 2 st.
TIDNINGEN DISTRIBUTERAS VIA: RIA Hela
Människan.

Källa: Socialstyrelsen

Ny stad!

ar, den här gången i sju månader. Han trivs, tycker att det är en fin stad.

– Men Örebro är en ganska svår stad vad gäller sociala myndigheter, tycker jag. Det finns gott om hemlösa i Örebro, men de döljer sig och kommer inte fram. Jag tror att det beror på kommunen, säger

OM DET ÄR KALLT? MAN HAR VARIT MED OM VÄRRE.

Charles Anton

han och berättar att det finns ett härbärke han inte får komma till.

– Jag är skriven i Örebro, men min adress duger inte. På härbärgets bor det fyra stycken

till som är skrivna på samma adress som jag – hos Nikolai församling. Så jag begriper inte riktigt.

Hur har kontakten varit med myndigheter i de andra städerna?

– I Västerås var det bra, där fick man den hjälpen man ville ha. Man behövde inte ens vara skriven där för att få plats på härbärke. Stockholm trivs jag i, känner stan utan och innan. Och de hade mer förståelse på myndigheterna där på nåt konstigt vis. Det är väl för att det är mycket hemlösa i Stockholm. I Uppsala är det rätt så bra, där finns Stadsmissionens Mikaelsgården – de är hur trevliga som helst.

Hur har du bott i de olika städerna?

– I trappuppgångar, hos nån vän, härbärke, i källare och ibland har jag hittat en lekstuga jag gått in och lagt mig i. Man måste bara sköta det där man ligger, så ingen ser, säger han och berättar att han ska träffa socialtjänsten om några dagar och se om han kan få komma in på ett boende som LP-stiftelsen har.

– Får jag komma in där så är jag gärna kvar här i Örebro.

Två veckor senare möter vi honom i Uppsala, vid frukostbordet på Mikaelsgården.

Vad gör du här i Uppsala?

– Jag åker ju runt lite. De var lite knepiga på kommunen i Örebro. De kanske är bättre här. ☺

Vi bryr oss om
människorna, husen
och staden.

Läs mer på www.einarmattsson.se

EM
EINAR MATTSSON

STOLT DEN EVIGA FRÅGAN

Det är till sin art en fullständigt hjärndöd verksamhet. Lyckligtvis. Annars skulle man aldrig klara av att hålla på med det. Och gick det inte att fylla den där halvtimman med musik så skulle det vara ännu omöjligare.

Tyvärr är det, på grund av ett nyligen anlant – odaterat och med osynligt bläck författat – telegram från framtiden, så att jag numera tvingar ner mig själv till maskinerna och ser till att få en halvtimmas träning gjord minst fyra dagar i veckan.

En kvart i roddmaskinen. En kvart i crossstrainern.

Lär vara bra för armarna, bröstet, ryggen, magen, benen, mjukt för lederna och kardiovaskulärt precis lagom för att invagga en i en tillräcklig trygghet att den ansträngning man gör i alla fall inte i negativa tal påverkar livslängden.

VARJE GÅNG JAG sätter mig ner på den där hårda, rörliga plattan som drar kroppen fram och tillbaka – eller det är ju rättare sagt jag som drar mig själv fram och tillbaka, det är ju det som utgör övningen och träningen – så känner jag en kort förnimmelse av obestigbar meningslöshet och hopplöshet. Känslan flimrar snabbt förbi och undan, men jag skulle tro att den innehåller spårämnet av samma känsla – dock förstärkt tusenfalt, kanske mer – som drabbar en person när en lång fängelsedom faller.

Då ens existens hotas, friheten inskränks, när ens fria vilja inte längre är en förutsättning och en självklarhet, utan man måste kuva sig under andra lagar, andra dekret. Som inte längre handlar om vad man själv vill och tycker utan om vad man bör och måste.

På grund av saker utanför en själv, bortom ens egen vilja och räckvidd.

Då jag inte vill ha glasögonen på – ytterligare ett tecken på stigande ålder och dess påtagliga konsekvenser – när jag sliter med

roddmaskinen har jag endast knapp ledsyn när jag försöker följa minuterna som räknar ner på den lilla svartvita displayen. Det bör ta ungefär fyra låtar att ro den där kvarten. Efter att låt nummer tre hunnit ungefär till refrängen brukar jag kolla in displayen och försöka tyda tiden. Det brukar ha gått över i tvåsiffrigt då på minutsidan om skiljetecknet, enklare att urskilja tiden.

Innan dess är jag alltför osäker, tyvärr.

Siffran fem kan med mitt optiska brytningsfel lika gärna vara en åtta, sexan kan vara en åtta, sjuan kan vara en nia, trean kan vara en femma – utan musiken skulle jag inte ha någon guide alls för tiden. Och blunda – ett annat knep när det bara handlar om att döda tid och avverka en uppgift – fungerar inte heller. Det känns helt enkelt inte rätt att sitta i en roddmaskin och dra sig fram och tillbaka på en blank skena och göra det med slutna ögon.

Det passar sig helt enkelt inte riktigt.

Det musiken också gör är att den ser till att det blir en rytm i övningen, en balanserad mjukhet och takt i utförandet. Det är närmast omöjligt att inte påverkas av låtarnas bpm när man ska utföra en mekanisk rörelse upprepade gånger.

**SIFFRAN FEM KAN MED MITT
OPTISKA BRYTNINGSFEL
LIKA GÄRNA VARA EN ÅTTA,
SEXAN KAN VARA EN ÅTTA,
SJUAN KAN VARA EN NIA,
TREAN KAN VARA EN FEMMA**

Det är inte för inte man tidigare alltid spelade ledmotivet ur filmen *Bron över floden Kwai* när Ikea stängde – människor gick därmed snabbare ut ur varuhuset. Och på McDonald's lär man höja både låttempo och volym när det är fullsatt i restaurangen. För att människor ska tugga snabbare och lämna sina platser fortare.

CROSSTRAINERN ÄR SOM redskap mer motoriskt utmanande och anpassat att handskas med. Dels får armarna och benen röra på sig lite mer samlat och synkront – i roddmaskinen blir det ett dragläge och ett eftersläpp som gör att underarmarna hela tiden arbetar, vilket gör att de stummar efter ett tag. Och den hårda plattan man sitter på gör att sätesmuskulaturen blir lite ansatt.

Plus att den sittande och dubbelvikta ställningen inger en känsla av nederlag.

Där roddmaskinen i princip bara har ett motstånd i dragvajern som anpassar sig efter hårdheten och hastigheten i ens egna drag och frekvens på årtagen är crosstrainern en betydligt mer tekniskt avancerad maskin.

Det går att ställa in motstånd i fotpedalerna på en tiogradig skala, det finns olika program med intervaller som automatiskt justeras efter programval och jag tror också – men det måste jag kolla upp mer noga – att det går att ställa in olika motstånd på fotpedalerna och armreglagen.

Hela tiden står man och spänner magmuskerna, ländryggen hålls också spänd. Förmodligen handlar det om att kompensera balansen i en upprätt kropp i rörelse som står stilla men rör sig som om den vore på väg någonstans.

Och där, mitt i rörelsen – en kropp, kvar fast i rörelse på väg framåt. Mot det som inte finns. Men dit den är på väg.

Mot den eviga frågan om liv och varför. ☺

 NATURKOMPANIET

BORLÄNGE | GÄVLE | GÖTEBORG | HALMSTAD | HAPARANDA
 HELSINGBORG | JÖNKÖPING | KARLSTAD | KRISTIANSTAD | LINKÖPING
 LULEÅLUND | MALMÖ | NORRKÖPING | STOCKHOLM | SUNDSVALL
 UPPSALA | VÄSTERÅS | ÖREBRO | ÖRNSKÖLDSVIK | ÖSTERSUND

WWW.NATURKOMPANIET.SE

Kent Jansson har jobbat med försäljning hela livet – i Barcelona, på Kenyas gator och Sveriges marknader. Nu säljer han Situation Sthlm på Västerås centralstation, där han också sover om nätterna.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

Jag är ute och säljer för jämnan, från kvart över sex på morgonen till sju på kvällen. Varje dag passerar ungefär 15 000 pendlare här. De åker framför allt med Stockholmstågen eller pendlar till Uppsala universitet. Att träffa folk är det roligaste som finns.

Jag har sysslat med handel hela mitt liv. Började i butik när jag var 14 år, har lärt upp telefonförsäljare i Barcelona och var egenföretagare under tolv år. Då reste jag till marknader och torg från Kiruna i norr till Danmark i söder. Sålde allt möjligt, började med smycken och slutade med strumpor. Det var skitkul, men det var lite trevligare uppåt än neråt i landet. I norra Sverige uppskattade folk mer att man kom – de hade inte samma utbud.

Jag har även jobbat i Kenya. Träffade en afrikansk kvinna och flyttade till Nairobi. Kenya, vilket fint land alltså! De har alltifrån

öken till medelhavsvarme och människor är hur vänliga som helst. Jag sålde begagnade kläder på gatan, som jag köpte balvis. Det var egentligen bistånd från Europa, men ministerrarna sålde det i stället för att dela ut.

Vi flyttade till Sverige och för drygt tre år sedan skilde vi oss. Vi hade småbarn och min exfru fick bo kvar i lägenheten. Jag trodde att det skulle vara enkelt för mig att fixa lägenhet, men det är bostadsbrist i Västerås. Nu sover jag i en gångbro här på stationen. Ofta är vi flera som sover där, det är lugnast då – man slipper busgängen som driver omkring.

Gången stängs tre timmar på natten. Läger mig ofta på en bänk utanför och blir väckt av personalen på Wayne's Coffee som frågar om jag vill ha kaffe och en nybredd macka. Folket här är skitmysiga. Så det är kanon. Men i framtiden ska jag nog lämna det här landet, åka till Ghana eller Kenya. Det gäller bara att få ihop pengar först. ☹

"Utmaningen är att brinna utan att brinna upp"

ÅSA LINDHAGEN ÄR STOCKHOLMS NYA SOCIALBORGARRÅD

I STADSHUSET RÅDER flyttkaos.

På våning två står kontorsmöbler uppradade i den pampiga korridoren – renovering sker där Miljöpartiet ska sitta. Vid ett maktskifte i staden ska också kontoren skiftas – från de finare rummen har Alliansen flyttat ut och in flyttar den rödgrönrosa majoriteten.

– Mitt förra kontor var inte lika stort, men gladast är jag över att det finns bord och stolar här som jag kan ha möten vid, säger Åsa Lindhagen (MP).

Sedan hon tillträdde som socialborgarråd har det varit en hektisk tid och många sena kvällar. När vi träffar henne för att prata om rollen som chef för socialroteln är det två timmar kvar tills den nya budgeten ska presenteras.

– Det känns roligt att vi lägger fram budgeten i dag. Jag tycker att vi har haft en process med god kvalitet och att vi har jobbat bra ihop i nya majoriteten. Nu får vi se hur den tas emot av stockholmarna, säger Åsa Lindhagen som tidigare har varit gruppledare för Miljöpartiet i Stockholm och är civilingenjör i grunden.

När Miljöpartiet skulle utse stadens miljöborgarråd skedde en omröstning mellan kandidaterna, men du hade inga motkandidater till rollen som socialborgarråd. Är den inte eftertraktad?

– Du tänker att ingen mer ville ha den? Jag blev nominerad av valberedningen och det var ingen som kandiderade mot mig, säger hon. Jag är jätteglad att jag fått den här möjligheten. Jag känner jättestarkt för de frågor som ligger inom socialroteln och har varit engagerad i barns rättigheter i många år, bland annat inom civilsamhället och Rädda Barnen. En viktig fråga för oss att prioritera är utsatta barn.

Hur känns det att ha ansvar för de sociala frågorna i Stockholm?

– Det tynger lite, och det tycker jag att det ska göra. Det är positivt att det är lite press. Utmaningen för min del är att brinna utan att brinna upp. Man kan bli väldigt berörd och det finns stora utmaningar, men man måste också hitta glädjen i att Stockholms stad gör väldigt mycket bra saker.

MP/STHLM STAD

Vad var det första du gjorde i rollen som socialborgarråd?

– Jag träffade förvaltningsdirektören samma dag som jag blev borgarråd och sa att jag behöver ett utbildningsprogram, att jag vill veta hur alla verksamheter och delar av socialtjänsten fungerar och vad som kan förbättras. För även om jag har en grundläggande förståelse så kan jag ju inte allt när jag tillträder.

ÅSA LINDHAGEN SÄGER att hon också vill träffa aktörer, organisationer och verksamheter i samhället som jobbar med sociala frågor. Men tiden har hittills varit begränsad. Personal rekryteras och de är ännu inte fulltalliga. Mest har man hittills fokuserat på budgeten.

– Den största utmaningen nu är att förverkliga budgeten och se till att vi börjar jobba med den nya politik som vi vill driva i Stockholm. Det är viktigt att leverera till stockholmarna så fort som möjligt, vi måste rivstarta men samtidigt tänka långsiktigt. Då är det så klart också viktigt att bygga en bra relation med förvaltningen. Stockholm stad är en väldigt stor organisation, det är jättemånga i den här stan som jobbar med de sociala frågorna och om man inte har dem med sig

och har ett bra samarbete är det mycket svårare att driva igenom sin politik.

Vad ser du som Stockholms största utmaning?

– Jag vill peka ut två stora utmaningar. Den ena är miljö- och klimatutmaningen, som vi måste ta ansvar för i Sveriges huvudstad. Den andra är att det är en väldigt delad stad, stor segregation där alla inte har samma möjligheter att ta sig fram i livet. Man kan se att livslängden sjunker utmed tunnelbanelinjen åt vissa håll.

Därför ska nu en social hållbarhetskommision tillsättas i staden, som ska motverka skillnader i hälsa, ekonomi och sysselsättning.

– Det är en kommission som består av forskare och experter, inspirerat av Malmö stad. Jag tycker att politiken ska vara väl kunskapsunderbyggd och använda sig av forskning. Därför ska en social hållbarhetskommision ta fram rapporter utifrån hur det ser ut specifikt i vår stad och vad vi kan göra för att skapa en stad som håller ihop bättre.

MARIA HAGSTRÖM

Lägre hyreskrav och nytt uppdrag till SHIS

Majoriteten i Stadshuset vill se fler hyresrätter i Stockholm. Till år 2020 ska 40 000 bostäder byggas och hälften ska vara hyresrätter. Och kraven för att få en hyresrätt ska ses över.

– I dag är det väldigt höga krav, man ska ha tre gånger hyran i inkomst och får inte ha betalningsanmärkningar. Det är inte rimligt att det är såna höga krav, där man inte får en ny chans, säger socialborgarrådet Åsa Lindhagen (MP).

Hon menar att det på bostadsmarknaden är mer av ett "entranceproblem" än ett "exitproblem".

– Vi ska jobba vräkningsförebyggande och barn ska inte vräkas från sina hem, men det finns också många som inte kommer in på bostadsmarknaden från början. Den frågan vill vi jobba mer med, säger Åsa Lindhagen.

Nästa år ska Stiftelsen Hotellhem i Stockholm, SHIS, som erbjuder genomsnittsbostäder till hemlösa människor, få ett nytt uppdrag av staden. En ny verksamhet ska inrättas med fasta hyreskontrakt. För att det ska vara möjligt ska SHIS bostäder tilldelas bostadsbolagen. Samtidigt ska krav ställas på privata byggherrar att göra detsamma i samband med nyproduktion. Kontrakten ska spridas geografiskt över hela staden och hyresgästen ska få individuella stödinsatser.

I budgeten utökas även stödet till fattiga EU-medborgare, genom bland annat fler platser på härbärgat Vinternatt.

MARIA HAGSTRÖM

40 miljoner kronor läggs i budgeten på att

förstärka arbetet med utsatta barn i Stockholm. Det är nästa års största satsning inom socialnämnden. Det ska enligt den nya majoriteten leda till snabbare utredningar. I mötet med socialtjänsten ska det finnas tid att ge barnet det stöd som behövs. Men socialsekreterare har länge flaggat för en ohållbar arbetsbelastning. Ytterligare 20 miljoner kronor tillsätts för att öka personaltätthet och förutsättningar att hinna utföra arbetet.

Alla barn har rätt till en vit jul

“En väldigt full mamma ringde precis och berättade att julen är inställd, ingen julmat är köpt, inga paket, ingen gran, ingenting.”

Läs fler berättelser på www.vitjul.se

vitjul.se

Stöd en jul utan klump i magen!
SMS:a vitjul till 72 456 och skänk 100 kronor
så att fler barn får delta i aktiviteter med trygga och närvarande vuxna under julhelgen.

MINA DRÖMMAR

TRÄFFA MAMMA

SENAST ABDI MOHAMED såg sin mamma var 1983 och han var åtta år. Hon åkte i väg i en stor bil och han sprang efter, grät och ropade efter henne tills bilen försvann ur sikte.

– Jag har inte sett henne sen dess. Jag vet inte hur hon ser ut i dag, jag har inte ens en bild på henne, säger han.

Mamman bor i Somalia, det land Abdi Mohamed lämnade som åtta-åring utan sin familj.

– När jag var riktigt liten, då älskade jag livet, mina bröder, min mamma, min pappa, mina systrar. Känslan går inte att beskriva, för den finns inte längre, säger Abdi Mohamed och blir tyst en stund.

– Förr förnekade jag traumat, och mitt missbruk har gjort att jag sluppit känna. Men när man blir äldre kommer verkligheten i fatt en. Det är jobbigt att prata om, men det är om det här jag vill berätta, om min familj.

Abdi Mohamed växte upp på en stor gård i den somaliska staden Gal-kayo. Han minns hur hans storasyster om morgnarna brukade hjälpa honom att göra sig fin. Klädda i skoluniformer gick de sedan tillsammans vägen till skolan.

– När det var rast brukade hon ge mig en glass. Jag saknar henne väldigt mycket.

Han berättar om bröderna som var hans förebilder, om mormodern som brukade ge honom några slantar för att kunna springa till butiken och köpa godis. Och om hans mamma som hade en kafeteria och om pappan som var överste inom militären.

ABDI MOHAMED KOMMER ihåg när han och pappan en kväll grillade på gården. Det var mörkt och himlen var täckt av stjärnor. Vid gårdens staket satt de på en madrass och kuddar. Under en av kuddarna såg Abdi Mohamed något silvrigt.

– Farsan hade en pistol där. Jag hade sett militärerna, som brukade komma på besök hos pappa, ha vapen. Kommer ihåg att jag ville

känna på den i smyg, kanske för att jag inte fick. Det var lite spännande.

Hans föräldrar förstod att kriget var på väg och ville att han skulle åka till en farbror och faster som bodde i Sverige. Där skulle han kunna utbilda sig och få en bra framtid.

– De ville mig bara väl, det vet jag ju. Och jag älskar min farbror och faster, men när man är så liten och ens föräldrar och syskon rycks ifrån en, då får man separationsångest.

Han kom till Stockholm en oktoberdag 1983. Det var snö på marken och överallt såg han vita människor, tyckte att det var en konstig plats på jorden han hamnat på. Men han hade det bra hos farbror och faster i Hjulsta. Det förändrades när han var tio år och det kom ett samtal från Somalia. Hans bror hade dött. Några år senare kom nästa jobbiga

telefonsamtal. Hans andra bror var död. Och så småningom dog även hans pappa.

– Jag bedövade min ångest med alkohol och tabletter. En vän sa till mig: "Du måste acceptera det som

JAG HAR INTE VÅGAT RINGA IGEN, FÖR JAG HAR BARA DRUCKIT OCH KNARKAT.

hänt, de kommer aldrig tillbaka." Det är det som stör mig, jag vill ha min familj tillbaka.

Kvar i livet har Abdi Mohamed sina systrar, en lillebror och mamma, de

bor i Saudiarabien, USA och Somalia. Han har inte haft kontakt med dem på länge.

– För två år sen ringde jag mamma. Jag sa att nästa gång jag ringer ska vi träffas. Men jag har inte

vågat ringa igen, för jag har bara druckit och knarkat. Men nu ska jag ta tag i det, jag ska snart in på ett behandlingshem. Det första jag gör om jag blir drogfri är att ringa och säga "hej mamma, jag älskar dig". Det är kärlek

och respekt som räknas i livet och jag måste träffa min älskade mor. Det är allt jag vill.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

CITAT

/// När jag var liten tyckte jag att det var roligt att meka med bilar och mopeder, hålla på med maskiner. Jag brukade plocka isär saker, tyckte att det var coolt att kolla hur de fungerade."

/// Min pappa lärde mig att man ska respektera andra. Men ibland ser folk ner på en. En vakt sa: "Du har inte i mitt land att göra". Han var yngre och jag tänkte: Jag har bott i Sverige längre än du."

/// Jag skulle vilja få ett bra liv, gifta mig med en fin tjej, få ett barn. Ha någonstans att bo dit jag kan ta min mamma. Hade jag haft mycket pengar skulle jag flyga ner och hämta henne i en helikopter."

KÖPTE DU DEN HÄR TIDNINGEN?

DÅ KAN DET VARA DIG VI SÖKER.

Att visa empati och bistå andra människor är en del av vår verklighet. Hemvärnet är en del av Försvarsmaktens insatsorganisation och utgör nästan hälften av Försvarsmaktens personal. Hemvärnsförbanden är moderna krigsförband med uppgift att skydda, bevaka, ytövervaka samt stödja samhället vid kris. En deltidstjänst inom Hemvärnet är en deltidstjänst där du får göra skillnad på riktigt. [Ansök till Hemvärnet på jobb.forsvarsmakten.se](http://jobb.forsvarsmakten.se)

Som vilket annat jobb som helst. Nästan.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Vad

● Vad är vår värld?
Ett fält där sorgenässlor gror
Ett hospital där idel sjuka andas.
Ett ... där vin och vatten
sammanblandas.
Ett sjukhus där vi som människor
bebo.

JOHNNY, SIT 522

Julgranen

● Hemma hade vi en plastgran.
Den köpte vi på stan,
den var ful som fan.
Längst upp satt det en stjärna
som jag så gärna
ville bränna upp.
Och sätta dit en tupp.
Gott jul god nyår och glad påsk!

MARKKU

Glädje i smått

● Att känna glädje i smått
det har mig ej förgått
I går en växt jag plantera
att dess rot fick mera
det har jag förstått
Och glädje, ja, det fick jag mera

PER

Ironi

● Alla tänker visst bara
på sitt och sig
Verkar bara vara jag
som tänker på mitt och mig

STEFAN S

TOMMY FCREATIVE COMMONS

Brev från Sauna behandlingshem

● Jag anlände till behandlingshemmet Sauna i Järvsö måndagen 3 oktober 2014, klockan var 17.50 efter en rätt så plågsam bilfärd från Stockholm på c:a 4,5 timmar.

Fram till Arlanda var det väl helt ok. Men därefter började en evighetsfärd mot Gävle bestående av en tvåfilig motorväg med nästan enbart skog på båda sidor. Efter knappt två timmars åkande var vi framme i Gävle och då vart det en kopp kaffe och en cigarett.

Ni kan ju förstå att jag var röksugen.

Tacka gudarna, för att det finns

bensinmackar som tillhandahåller oss dödliga med cigaretter, för den mentala hälsans skull, och kaffe för att vi inte ska falla in i en evig sömn.

Från Gävle och cirka tio mil framåt var det att leka Ingemar Stenmark mellan långtradarna och hastigheten var avsevärt högre än dom tillåtna nitio kilometer i timman. Men nu hade landskapet ändrats till det trevligare. Det vill säga, det var lite svängar till höger, vänster, backar upp, ner samt lite små sjöpooler mellan träden. Denna berg- och dalbanefärd väckte mig åter från min dvala eller var det

kaffet som började kicka in? Nåväl, det ser oerhört vackert ut fastän det börjat skymma.

Anländer sedan till Bollnäs efter att ha passerat Ockelbo – ingen prins Daniel i välkomstkommittén. Jag skulle kunnat cykla förbi här utan att ens märka att jag cyklat förbi, så här i skymningstider. Tre fjärdedelar av resan är nu avklarad. "Staden" där jag och mitt dåvarande band en gång i tiden fick en spelning har inte ändrats mycket. De har kanske byggt ytterligare en rondell. Väl framme i Järvsö undrar jag varför jag har hånat Ockelbo?

SBAB önskar
alla en god jul.

Vi stödjer Stockholms Stadsmission.

SBAB!

Jo, av den enkla anledningen att jag inte trodde att det fanns mindre hålor än så. Men säga vad man vill, fan vad det är vackert här, trots att det inte går att se mer än konturerna i det halvtaskiga vädret.

Men vilket underbart lugn och en underbar tystnad. Här kommer jag nog att trivas.

FÖRSTA VECKAN: Det första jag gör när jag vaknar efter en natt med mycket dålig sömn är att jag konstaterar att jag både är törstig och pissnödig, på en och samma gång. Jag beslutar mig för att ta sakerna i kronologisk ordning. Eftersom toaletten ligger på källarvåningen där jag bor så behöver jag inte säga mer om det.

Det är klart att all juice är uppdrucken, det får bli te istället. Ut på altanen, fram med en cigg och konstatera att det regnar fortfarande.

Var är det jag har hamnat?

Det här är ett gammalt litet blått hus från 1950-talet och jag tror inte att jag behöver tala om för er varför det kallas så. Jag packade upp det mesta av mina grejor samt tvättade en maskin och nu är datorn också framme, eftersom jag skriver detta.

Vi var till huvudbyggnaden och kåkade lunch plus att vi handlade mat. Här kan man ju i alla fall få laga mat själv om man vill så att man slipper bli en grönsak. Klockan är nu 23.30 och det är tisdag.

God natt.

I morse var det första gången på länge som jag kunnat sova åtta tim-

mar i sträck. Fan va skönt. Dessutom var det hyfsat väder också.

Vi åkte till huvudbyggnaden och Affe visade mig runt på verkstaden. Hoppas det blir nåt jobb, pengarna börjar tryta. Var ute och tog några foton, nu ser man att det faktiskt är vackert här. En annan sak är att man får ha sina cigaretter i fred, man kan lägga dom på bordet på kvällen och dom ligger kvar på morgonen.

Att låsa dörrar och sådant behöver du inte ens tänka på. Förutom det, så behöver man varken höra ambulans- eller polissirener dygnet runt. Har också varit uppe på Öjeberget där man har en fantastisk utsikt, nedåt bägge hållen av byn. Det blir inga bilder den här gången, men det ska jag åtgärda.

När vi var på väg för att äta så plockade vi upp en kille på vägen. Han hette Patrik, han hade varit hos psykiatern. Så numera heter han Psykopatrik...

HÄROMDAGEN LAGADE JAG mat, det blev potatisgratäng med bacon, kebabkött och paprika. Det blev faktiskt förvånansvärt gott. Det är ju över ett år sedan jag fick möjlighet att laga mat själv.

I morse fick jag besök av en katt. Det var vår huskatt som heter Larsson och han ville gå ut på en morgonpromenad. Så jag släppte ut honom. I dag ska jag laga korvstroganoff med ris.

Det var min första vecka. So far, so good!

MARKKU

Lycka

● För mig är lycka i vardagen att få umgås med alla mina underbara vänner på konst- och skrivarkurserna. De alla är så mjuka, snälla, trevliga, roliga och egna. Det har blivit en perfekt blandning av oss, tycker jag. Vi är halvgamla och äldre, ibland någon yngre. Men, precis som sig bör, verkar alla trivas i varandras sällskap. När jag hade lägenhet, hade jag inte så många vänner, men nu när

EURONAG/CREATIVE COMMONS

jag är hemlös har jag många härliga vänner. Konstigt, men tur att det inte är tvärtom – eftersom de behövs som mest nu.

Tack för att ni finns och en jättekram på er allihop!

STEFFI "MONACO"

SODRATEATERN.COM / 08-531 994 90
Sveriges internationella scen för musik, teater och debatt

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Det går inte över

- Människor går över vägen från tunnelbanan korna går över ån till nya betesmarker Bilarna åker över bron till stan flygplanen flyger över land och rike Båtarna seglar över de sju haven Men värken i kroppen när man har fibromyalgi, den går inte över!

STEFFI "MONACO"

Inget kaffe fått

- Sitter här på vår redaktion Dricker en kaffe som värmer min kropp Då, ja just då, tänker på alla dessa som i år gått bort Dom som inget kaffe får, faller nästan en tår.

PER

Rättelse

I föregående nummer skrev jag om kommande utställning på Grilliska Huset, jag har efter att numret utkommit fått reda på att lokalen skall renoveras. Därför blir det ingen utställning och jag vet inte hur det blir efter renoveringen.

STEFFI

Hiv-bärare – hundra procent osmittbar

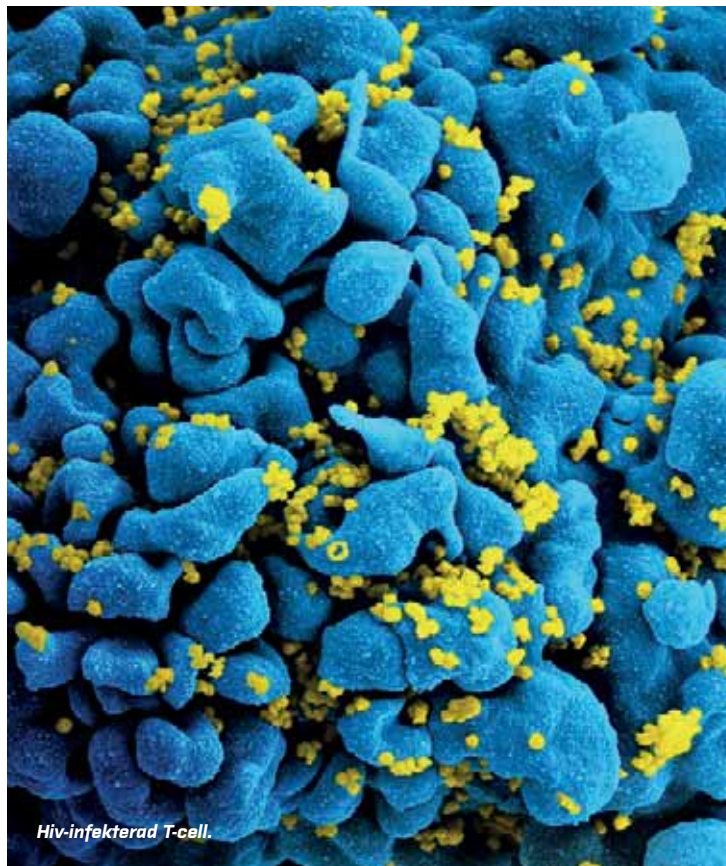
- Mitt namn är Johan och jag är 41 år gammal.

Kort om mig: Jag är en välutbildad ung man som skulle titulera mig matematiker, fysiker, psykolog samt författare. Utöver det är jag starkt troende, med andra ord betecknar jag Gud – som i kärlek och ande – min Fader och Jesus Kristus som min herre.

De flesta som känner mig skulle beteckna mig som en god och kärvänlig människa.

Nu till det viktiga. På grund av sekretess kan jag inte ange namnen på dem jag kommer att citera. Först och främst vill jag citera en molekylärbilog, hennes besked till mig som "nollad" är att jag enligt blodprovsmätning har ett omätbart virus, som enkelt uttrycks som att vara "nollad". Vilket ger mig vid handen att jag är hundra procent osmittbar, vilket är empiriskt vederlagt – förenklat uttryckt: enligt praktiska experiment i laboratorium påvisas detta.

För lekmannen: tänk dig en dagmask, hugg den i tjugo delar, den är då förstas död. På samma sätt är det med viruset. Är du utan bromsmediciner fem till sju dagar, blir

Hiv-infekterad T-cell.

NIAD/CREATIVE COMMONS

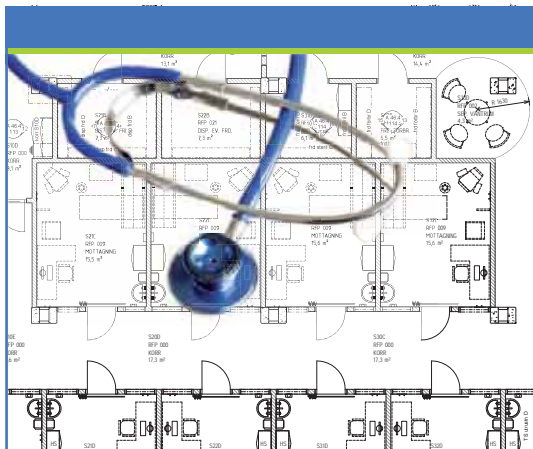
dagmasken en dagmask igen. Med andra ord så kommer viruset från dvala väckas till liv igen.

FÖR CIRKA TVÅ år sedan berättade jag denna sanning för en kvinna, och hon var så "openminded" att hon följde med till överläkare X och sjuksköterska Y. När de kom ut efter en kvart så höll överläkare X slentrian-

mässigt två kondomer i handen, och sa till henne att "om du skulle vara orolig så ta dessa". Hon tog inte emot dom utan kände sig fullkomligt trygg.

Vi höll ihop i fyra månader och "lekte", och givetvis blev hon ej smittad. Detta är en sanning som jag både för egen och andras del känner måste komma upp på bordet.

JOHAN JÄGERMON, FÖRSÄLJARE 250

Även vårdmiljöer behöver vårdas

Varje år står Locum bakom investeringar och underhållsåtgärder för 2 miljarder kronor. Det gör oss till ett av Sveriges största fastighetsbolag.

Läs mer om oss och våra pågående projekt på www.locum.se

locum.
VÄRDEN FÖR VÄRDEN

VI ÄR EN DEL AV
STOCKHOLMS
LÄNS LANDSTING

Svar på tal

● Om telefonsvarare tycker jag inte. För det första så vet jag inget om dom, för det andra så vet jag inte vem som lyssnar på dom, men ibland så kan dom va bra att ha, om man lämnar korta meddelanden. Och för det tredje så känns det jävligt obehagligt och otrevligt att prata med nån sorts apparat eller maskin.

Det känns på samma sätt som att prata med nån slags myndighet man aldrig får svar av. Det kostar pengar för bägge parter samt att man inte vet om det är ett viktigt samtal eller om någon bara vill snacka skit.

Än värre är om man blir placerad i en telefonkö och får höra att man har "könummer 98, tack för att du väntar vi gör allt vi kan för att du ska få prata med en handläggare".

Va fan menas med det?

JO, JAG TROR att teleindustrin och diverse andra som inte kan leva upp till vad de lovat bara för att blåsa dig och mig på ännu mera stålar, speciellt om man har ett kontantkort i

EXPERIMENTAL COMMUNICATIONS

telefonen. Då måste du köpa ett nytt när ditt könummer är 67.

För du måste betala fast du "bara" står i kö. Det är några av anledningarna som gör att jag är i emot datoriseringen. Fast om man använder datorerna med sunt bondförnuft så är dom bra att ha.

DAGGE

DAVID KJELKENDI/CREATIVE COMMUNICATIONS

Hemlös – skam och frihet

● Att vara hemlös är förstas hemskt. Att vara hemlös, ja då är det så gott som omöjligt att få ett arbete eller ens att kunna arbeta. Att vara hemlös är ofta blött och smutsigt. Att vara hemlös gör att man känner sig otillräcklig. Ja, man skäms till och med.

Att vara hemlös kan också kännas bra. Det kanske är en paradox. Men de nätter jag sover under bar

himmel kan vara underbara och rent magiska. Att se en klar stjärnhimmel, det får mig att känna, vad vi människor är. Det går inte att sätta ord på den frihet jag kan känna dessa stunder.

Dessvärre är dessa stunder få. Vi hemlösa i Stockholm bor på fel breddgrad för att känna att livet är fritt och stundom underbart.

FÖRSÄLJARE NR 384

Vi önskar våra
partners och
medmänniskor
en riktigt God Jul!

**Alfvén
& Didrikson**

www.alfvendidrikson.com

MEGNA ORD

POESI

Bära eller brista

● Knappt synlig är sikten vägen fram
Så bräcklig den är, undrar om den mig bär
ända fram till livets slut
Jag kommer aldrig att svaret veta
om jag inte reser mig upp
i stället för att tveka

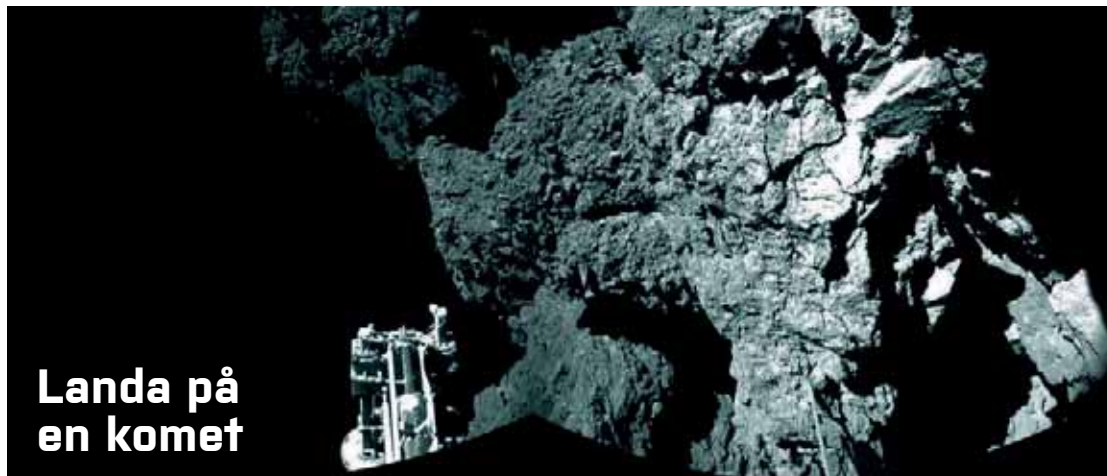
Bära ut en kista senare i tiden.
Vad kommer det på den stå skrivet
om jag från och med i dag
lever mitt liv som om det vore mitt
sista andetag,
tänker på min nästa och inte låter droger,
pengar och farlig kärlek fresta
Då tror jag att jag hinner i fatt
de destruktiva handlingarna som
gjort mig så matt

Vaknar upp ur Törnrosadrom
Ser att världen inte är så skum
Minnena som jag i ryggsäcken
bär
kan användas både här och där
Karta och kompass är bra att ha
men ibland fungerar inte grejerna
som de ska
Då måste jag på mitt eget
omdöme lita
Papper och penna, sen en egen
karta rita

Det spelar ingen roll hur mycket
grejer du har
när du läggs i kistan är det bara
aska av dig kvar
Kom ihåg:
– Gå stolt vägen fram.
Du har ingen nytta av gammal
skam

Lita på din magkänsla, det är ditt
bästa vapen
Den bär du alltid med dig även om
du är naken
Du kommer alltid möta folk som
försöker dig förgöra
Säg bara:
– Äh förlåt, det var inte meningen
att störa

IRENE

Landa på en komet

● Egentligen har jag alltid varit intresserad av i stort sett allting. Jag ser på tv, bland annat Aktuellt och andra nyheter. Därifrån fick jag veta detta.

Rosetta skickades upp i rymden för tio år sedan från Franska Guyana som en obemannad rymdfarkost. Den har nu nått fem hundra miljoner mil ut i rymden och ska snart släppa

ner landaren Philae på kometen 67P Tjurjumov-Gerasimenko.

Av fem utsatta och utvalda landningsplatser på kometen återstår nu bara en. Den 11 november i år planeras att landaren ska sätta ner sina ställ på det som kallats Landningsplats J.

Skälet till att det blir just landningsplats J är de goda förutsättningarna

gällande exempelvis hur mycket väder, terräng och underlag påverkar landaren. Philae ska borra sig ner i underlaget och ta prover som sedan skickas hem till jorden.

Det tar trettio minuter för en radiosignal att nå jorden, och vice versa. Så det är inte precis som ett dataspel.

LASSE

Tre i framtiden

● Det här är Liseloht som skriver en text om personerna bakom Café By Hicha, i samma område som Klippoteket i Stockholm. Båda köpte omedelbart två magasin av mig.

Magnus, Emma och Emelie är delägare av Café By Hicha. Även frisörsalongen fungerar också väldigt bra. Klippotekets chef och frisör är så väldigt lugn och vänlig mot mig, tyvärr så ska de sälja kaféverksamheten på Sibyllegatan 32, fyra år i kafébranschen är tillräckligt tycker dom.

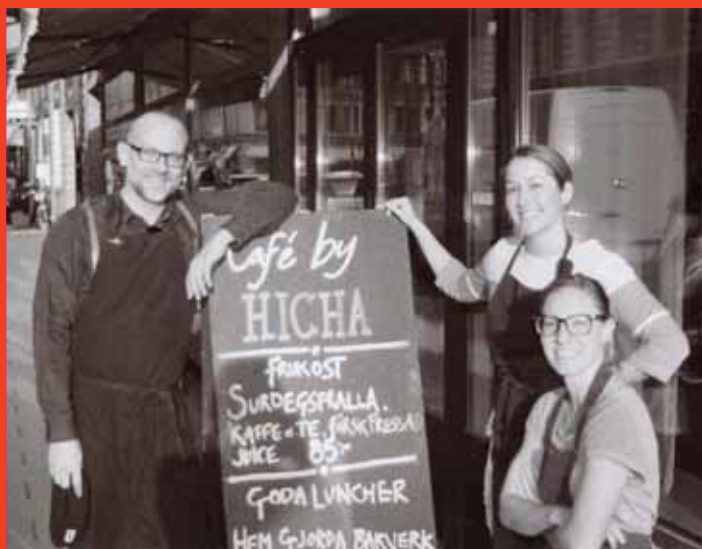
Så för Magnus blir det Oslo, som restaurangansvarig eller så stannar han i Stockholm för att starta verksamhet med mat för barn.

Emma vet inte riktigt än vad hon ska syssla med så hon håller framtiden öppen. Emelie ska på anställningsintervju som receptionist i bank- och finansväsendet.

Jag följer henne naturligtvis med ett speciellt kom ihåg, min kära gud. Min lilla Emelie arbetar just nu även på Stallmästargården vid Norrtull.

Vi ses älskling.

LISELOHT (TIDIGARE LASSE)

BANDY
UTOMHUS
VÄRLDSKLASS
GEMENSKAP
MAT OCH DRYCK
ZINKENS DAMM

MATCHDAGAR PÅ ZINKEN - DECEMBER OCH NYÅR

HAMMARBY – SIRIUS LÖR 29 NOV, KL 14.00 (BANDYNS DAG, FRI ENTRÉ)

HAMMARBY - IFK VÄNERSBORG, TIS 2 DEC, KL 19.00

HAMMARBY - VILLA-LIDKÖPING, ONS 10 DEC, KL 19.00 (TELE 2 ARENA)

HAMMARBY - LJUSDAL, ONS 17 DEC, KL 19.00

HAMMARBY - BROBERG, FRE 19 DEC K. 19.00

HAMMARBY - KALIX, TIS 30 DEC, KL. 19.00 (NYÅRSBANDY)

HAMMARBY - VÄSTERÅS, TIS 6 JAN, KL. 16.00 (TRETTONDAGSBANDY)

HAMMARBY
BANDY

*BESÖK VÅRT ZINKENTÅLT INNAN MATCH SÅ
STÖTTAR DU HAMMARBY BANDY!
LÄS MER OCH KÖP DIN BILJETT PÅ
HAMMARBYBANDY.SE*

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

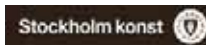

Sandart&Partners

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

”MÄSTERVERK. Kommer att gå till filmhistorien.”

Arbetsbladet, Bodil Juggas

”DET TILLHÖR LIVSMENINGEN ATT SE FILMER SOM DEN HÄR.”

Upsala Nya Tidning, Björn G Stenberg

Göteborgs-Posten, Maria Domellöf-Wik

Kommunalarbetaren

Nyhetsmorgon TV4, Ronny Svensson

”BRILJANT”

Helsingborgs Dagblad, Mattias Dahlström

”Så snyggt, så underhållande.”

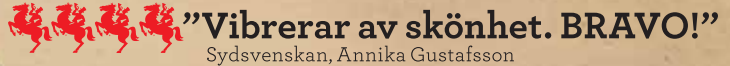
Kulturnyheter, Fredrik Sahlin

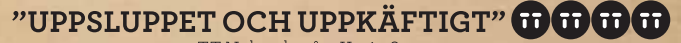
Aftonbladet

Moviezine

Sydsvenskan, Annika Gustafsson

TT Nyhetsbyrå, Karin Svensson

**EN DUVA SATT
PÅ EN GREN**

MANUS & REGI ROY ANDERSSON

SE DEN PÅ BIO NU!

TriArt Film - kvalitetsfilm på bio och online. TriArt.se

Fjolårets julklapp

pressar juice.

Årets julklapp

räddar liv.

Köp matpaket till Syrien och andra julklappar som gör skillnad i vår gåvoshop på redcross.se

Sätt hjälpen i rörelse

 RödaKorset

NALEN
ÁSGEIR
SÖN 30/11

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ WWW.NALEN.COM 2014

NALEN
STU
LARSEN
FRE 6/3

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ WWW.NALEN.COM 2015

NALEN
SEAN
ROWE
SÖN 15/3

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ WWW.NALEN.COM 2015

NALEN
DANIEL
LANOIS
SÖN 5/4

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ WWW.NALEN.COM 2015

Reser ensam och går sin egen väg

Edda Magnason

Woman Travels Alone

★★★ Edda Magnasons *Woman Travels Alone* är en skiva som är lika uppfinningsrik, egensinnig och spirande som hennes egen person tycks vara. Det är hennes tredje album, men det första egna som släpps sedan hon "blev" Monica Zetterlund med hela svenska folket i filmen *Monica Z.*

Att skivan, mot bakgrunden av filmsuccén, marknadsförs som hen-

nes "mest lättillgängliga" väcker till en början en oro för att den ska vara för insmickrande radiovänlig och att Edda Magnason ska ha kompromissat med sin säregenhet.

Men den som kan sin Edda Magnason vet nog att så inte är fallet.

Woman Travels Alone är en skiva av en artist som reser ensam. Går sin egen väg – kantad av pianoklink, plirande tingeltangel och mjuka trummor.

Bäst är hon i de låtar som är lite mer nedtonade, inte fyllda till brädden

av teatralt manér. Som i exempelvis den vardagspoppiga skildringen "Game of Gain", en låt om att rätta in sig i samhällets ekorrhjul och i den charmiga "Polar Bear" där hon sjunger om att "flyta som en isbjörn". Men även i den dova och avskalade pianoballaden "Lingering Girl" om en kvinna som tycks sova, gå och tänka för mycket.

Här visar Edda Magnason att hon kan skapa stor rymd med få element.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

MUSIK

Farsta

Kungen av mörker

★★ ½ Två av Stockholmspunkens förgrundsfigurer, Hasse Edström från Grisen Skriker och "Gurra" Ljungstedt från Ebba Grön och Imperiet, är tillbaka i ramplyuset med Farsta.

Ep:n *Kungen av mörker* inleds ganska glimrande med återfunna

Farsta

gitarer från Imperiets "Moderna män" men efter radiovänliga "Som ett regn" spretar det i väg åt alla möjliga håll. "Stranden" låter som en blandning

av Docenterna och Wilmer X och "Jag kan bli en annan" som Magnus Lindberg.

Förhoppningsvis är Farsta närmare ett mer sammanhållet uttryck på det kommande fullängdsalbumet.

DAVID BOGERIUS

Little Jinder

Little Jinder

★★ ½ Singelsläppet "Vita Bergens klockor" är inte precis någon klubb-rökare, men Rebecca & Fiona bidrar med energi och attityd. Little Jinder framstår som deras kaxiga kusin i intervjuer, men hennes första album på svenska rullar fram på tvåans växel – som fortast.

Om Veronica Maggio enbart sjunger ballader i fortsättningen finns det gott om konkurrens här. Snyggt skeva "Ful och tråkig tjej" och de sockersöta verserna i Melo-duetten "Inga e som vi e" har redan bevisat radiopotential, men bidrar inte till den tempohöjning som hade varit välkommen.

Little Jinder

DAVID BOGERIUS

Jonas Kullhammar

Gentlemen

★★★★ ½ Ingen annan svensk musiker än Jonas Kullhammar hade kunnat komponera soundtracket till *Gentlemen* – den epok och den jazz som måste hållas ur en gabardinsträv och romantisk tenorsax för att ljudlandskapet runt bröderna Leo och Henry Morgan ska bli komplett är som skapad för hans komponerande och spel.

I filmen utgör musiken bara en komponent i berättelsen. Men på platta kliver kompositioner som "Danish Blow", "Ballad for Bill", "So long Henry", "Copenhagen" och "Le Boulevardier" – bland andra – fram och visar att Jonas Kullhammars musikaliska väderkorn är superbt. Och att han är en kompositör och jazzmusiker i absolut världsklass.

ULF STOLT

BILDBOKSBEVIS

Pojkbandskonspiration

THE FOOD CONSPIRACY

pojkbandet som startades av skivbolaget Artist House Stockholm 2012. Tre unga Stockholmskillar och en göteborgare valdes ut till ett första framträdande, som förband till Justin Bieber i Globen.

Sedan dess har det hänt väldigt mycket på kort tid. När den nya fotoboken *The Fooo*

Conspiracy släpps firas det med en boksignering på Konserthuset 6 december och de 1 600 biljetterna sålde slut på 26 minuter.

– Boken ger en unik inblick i livet som popstjärnor, men den visar också hur livet ser ut för killarna utanför scenen. Det känns jättekul att intresset är så stort, det kommer att bli en fet fest, säger David "Daff" Kjellström på Artist House Stockholm.

Räkna med kaos. När bandet medverkade i SVT:s *Allsång på Skansen* i somras svimmade flera fans redan under soundcheck på eftermiddagen. På grund av skaderisken som publiktrycket orsakade ställdes det traditionsenliga extrauppträdandet efter sändningen in liksom en planerad autografskrivning.

Nu får fansen, som går under namnet "Foooers", en ny chans att träffa killarna i bandet.

– Fansen lyfter upp oss och den här kärleken betyder mycket. Därför vill vi alltid ge våra "Foooers" det bästa vi har, säger Oscar "OG" Molander, som liksom de andra tre sjunger och dansar – stundtals med rena akrobatinslag.

Siktet är för närvarande inställt på den amerikanska marknaden där bandet är kontrakterat av Sony Music. Två och en halv miljon Youtubevisningar av videon till "Build a Girl" imponerar onekligen, men det är en bit kvar till brittiska One Direction och "What Makes You Beautiful".

När detta skrivs har den visats 573 miljoner gånger.

DAVID BOGERIUS

NYTTAN AV EN FIN LITEN DAG

Lekfullt om återbruk

ELISABETH DUNKER ÄR mönsterformgivare, designer och nu också författare. Med den nya boken *Fine Little Day: Idéer, återbruk och meningsfullt nonsens* samlar hon tankar om återbruk, lek och inredning. Boken är lika associativ, lekfull och brokig som Elisabeth Dunkers egen design. Det är ett slags kreativ dagbok, med många fyndiga och inspirerande "gör det själv"-tips.

– Käran och essensen i boken kretsar kring människans dju-paste behov – lek. Jag hoppas att boken kan inspirera människor att göra saker, saker som inte är perfekta men ändå fina. Ge dem... lust. Mina projekt, som jag ger tips om i boken, är ingenting som en systöjdsfröken skulle jubla över direkt. Men jag tror att man blir glad av dem. Över lag tycker jag inte att man ska bry sig ifall saker känns banala, att man ska hoppa över nyttoaspekten. Vill man plocka sönder en penna för sakens skull ska man göra det, säger Elisabeth Dunker.

Delar av materialet i boken kommer från Elisabeth Dunkers blogg *Fine Little Day*, som hon startade 2007 när hon gick på HDK, Högskolan för Design och Konsthantverk i Göteborg. Bloggen blev snabbt populär och har även hyllats internationellt för sin naturnära lekfullhet. I dag är *Fine Little Day* också en webbutik, som samlar Elisabeth Dunkers egen – men också andras – design.

Elisabeth Dunker beskriver sin egen design som "brokig, spretig och impulsriktad". Återbruk och ekologi går som en röd tråd genom en stor del av *Fine Little Days* produktion.

– På senare år har jag utvecklat en ovilja inför att köpa nya saker, det ger mig ångest. Det skapar så klart en ambivalens hos mig, som formgivare. Det är lite dubbelt, därför är jag väldigt noga med att produktionen ska rimma med min egen livsfilosofi. Materialval och process måste kännas reko.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

Elisabeth Dunker

Det smutsiga i människan

Carl-Michael Edenberg
Alkemistens dotter

★★★★ Carl-Michael Edenborgs *Alkemistens dotter* är en riktig bladvändare, närmast omöjlig att sluta läsa. I centrum för äventyrsberättelsen står Rebis Aurora Drakenstierna, alkemistens dotter – tillika den sista i en släkt av alkemister, i slutet av 1700-talet. Hon är den utvalda, och när den målmedvetna och sadistiska fadern dör lämnas hon att ensam fullfölja sitt uppdrag – att förnta universum.

Hela sitt liv har Rebis Aurora Drakenstierna tränats och duperats för detta – att via alkemin befria människorna från sin egen grymhet, befria själarna från sina kroppar, befria de fattiga från hungern.

Ändå tvivlar hon.

Carl-Michael Edenberg är skicklig på att beskriva det smutsiga i människan. Få karaktärer i romanen förefaller helt igenom goda, och de som tycks vara det offras på vägen. Han lyckas också göra så väl Roslagens skogar som västkustens hamnar rent skräckinjagande.

Alkemistens dotter är en dystopi som landar väl i en polariserad samtid där de kollektiva överenskommelserna tycks vara få. Det är ett verk som innehåller samma slags ociviliserade brutalitet som *Game of Thrones*, men med en ofrivillig hjältninna som för tankarna till Katniss Everdeen i *Hungerspelen*.

Att Carl-Michael Edenberg valt en kvinnlig "hjälninna" – och tillskriver

NET OLIVE

henne en egen sexualitet och ett eget intellekt – ger boken en extra dimension.

Det gör det också möjligt att läsa

Alkemistens dotter som en uppgörelse med samhällsdogmerna: patriarkatet/fadern, filosofin och vetenskapen.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

BÖCKER

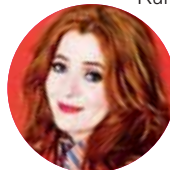
Lotta Köhlhorn

Lottas jul

★★★★½ Sextiotialisten Lotta Köhlhorn är formgivare, illustratör och författare. Hon har en diger karriär bakom sig och är känd för sina retromönster och bokomslag.

För två år sedan gav Lotta Köhlhorn ut boken *Rapport! En bok om att göra mönster*, i vilken hon bland annat beskriver sin arbetsprocess men också ger handfasta tips till andra som är intresserade av att arbeta med mönster.

Lottas jul är däremot, som titeln antyder, en bok om hur en pysslar

Lotta Köhlhorn

sig fram till julen. Här delar Lotta Köhlhorn med sig av sina bästa jultips. Den innehåller hur man kan göra alltifrån en julkrans av tidningspapper och till girlanger av kottar till ett gökur av pepparkaksdeg.

Det är en påhittig bok som slår ett slag för det kreativa, rofyllda i julfirandet – och som manar oss att skipa julstressen.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

Jacqueline Sundström

Håll käften unge!

★★½ Jacqueline Sundströms historia om att växa upp under

dysfunktionella förhållanden med alkoholmissbrukande föräldrar är autentisk. Barnperspektivet förstärks onekligen av det direkta språket där klyschorna och krassa, ibland rent av hurtiga, konstateranden avlöser varandra.

Samtidigt har det säkerligen krävts en hel del mod för att berätta något som förhoppningsvis kan stärka och hjälpa andra i en liknande situation.

Håll käften unge! är som en hjärt-skärande högstadieuppsats från ett helvete som ingen borde få uppleva.

DAVID BOGERIUS

Jacqueline Sundström

Nobelpristagaren i litteratur 2014

Patrick Modiano

DORA BRUDER

Översättning: Madeleine Gustafsson

En dag 1988 ser den franske författaren Patrick Modiano en notis i ett nummer av kvällstidningen France-Soir från 1941. En 15-årig flicka, Dora Bruder, anmäls saknad av sina föräldrar. Modiano kan inte släppa tanken på den judiska flickan och hennes föräldrar i det av tyskarna ockuperade Paris. Han ägnar de följande nio åren åt att försöka rekonstruera Dora Bruders liv, från försvinnandet den kalla decemberkvällen 1941 till transporten från lägret Drancy i Paris till Auschwitz i september 1942. Hans efterforskningar resulterar 1997 i *Dora Bruder*.

En femma till Patrick Modiano.
GOMORRON SVERIGE, SVT

NÄTTERNAS GRÄS

Översättning: Anna Säflund-Orstadius

I *Nätternas gräs* vandrar berättaren Jean genom Paris på spänning efter Dannie, den gåtfulla kvinna han älskade fyrtio år tidigare och som försvann under mystiska omständigheter utan att lämna några spår efter sig. En svart anteckningsbok fullklottrad med namn på personer och platser, med adresser, telefonnummer och tidningsnotiser blir hans hjälp mot glömskan, hans vägvisare till det förgångna.

Detta är en av de böcker som jag inte tvekar att kalla oundgänglig, ett mästerverk i det lilla formatet.

SVENSKA DAGBLADET

LILLA SMYCKET

Översättning: Pontus Grate

»Minst tolv år hade gått sedan man slutade kalla mig Lilla smycket och jag befann mig på metrostationen Châtelet vid rusningstid. Jag följde folkströmmen på rullbandet i den ändlösa gången. En kvinna var klädd i gul kappa.»

Artonåriga Thérèse tycker sig i kvinnan känna igen sin mor som påstås ha dött i Marocko tio år tidigare. Hon beslutar sig för att följa efter henne. Det blir en störtdykning ned i ett smärtsamt förflutet, i minnen som hon dittills har förträngt.

En roman som på 128 sidor säger mer än de flesta nutida tegelstensvolymer.

JÖNKÖPINGS-POSTEN

Elisabeth Grate Bokförlag

www.elisabethgrate.se

Du som har köpt den här tidningen får ett tack-kort av oss

Kortet gäller som entré för 2015 på Sigtuna museum, (öppnar igen efter renovering 18 april) Sigtuna Rådhus och Lundströmska gården i Sigtuna stad. Konsthall Märsta vid Märsta centrum har fri entré. Det är ofta fri entré och du hjälper en medmänniska och vi vill tacka dig för det. Erbjudandet gäller tom 31 december 2014.

Skicka ditt namn, postadress, epost och telefonnummer till ted.hesselbom@sigtuna.se eller fyll i nedanstående talong och skicka till Sigtuna museum, Stora gatan 55, 193 30 Sigtuna

Med vänliga hälsningar

Ted Hesselbom
Museichef Sigtuna Museum & Art

Sigtuna museum
Stora gatan 55, Sigtuna stad
www.sigtunamuseum.se

Konsthall Märsta
Kulturtorget 7, Märsta centrum
www.sigtuna.se/konsthall

Bilden är en detalj från ett verk av Elisabeth Toll från utställningen "Från Ingegerd till Estelle - en prinsessutställning" som visats på Sigtuna museum. Verket i sin helhet kommer att visas på det nyrenoverade och nyöppnade museet från 18 april 2015. Verket är en modern tolkning av hur Ingegerd liv runt år 1000 kunde ha vara.

Jag har köpt den här tidningen och vill gärna ha ett tack-kort av Sigtuna Museum & Art.

Namn:.....

Postadress:.....

Epost:.....

Telefonnummer:.....

Ett bevarande av klass som spårar ur

The Riot Club

★★★★ The Riot Club är en fiktiv elevsammanlutning på Oxfords universitet, som har en verklig förlaga i The Bullingdon Club, där bland andra David Cameron och flera andra brittiska inflytelserika personer är medlemmar.

Det är en elitklubb på ett elituniversitet, toppen av toppen, det som separerar agnarna från det vete ur

medelklassen som ändå tar sig in i skolorna. Vi följer två förstaårselever från den verkliga överklassen som blir kandidater för klubben. Den ene håller låg profil med sin bakgrund och ser inbjudan mest som en rolig grej. Den andre håller hårt på sin position som tillhörande landets och framtidens toppskikt och ser klubben som ett sätt att leva ut sitt hat – ja, sitt hat – mot fattiga.

Den rätt roliga och riviga inled-

ningen gör en U-sväng under en nervpåfrestande middagsbjudning där de tio medlemmarna, i danska Lone Scherfigs säkra regi, förvandlas i takt med att glaset töms, från välartad ungdom till landets mest föraktfulla förening.

Det är skickligt berättat och skrämmande. Inte minst med tanke på blottläggning av rutiner och ritualer på våra inhemska internatskolor.

HENRIK EMILSON

FILM

En tripp till Paris

★★★★ Brigitte är egentligen helt tillfreds med sitt liv som lantbrukare, med en lågmäld, kantig och lite charmig man. Ett sug efter spänning och lust väcks när det är ungdomsfest i grannhuset och hon blir inbjuden. En ung flört gör att hon packar väskan för att ta en helg i Paris, kanske med ett livsbejakande äventyr på schemat.

Men väl där möter hon i stället en charmig jämnårig dansk, som gör knäna mjuka. Isabelle Huppert glänser och Michael Nyqvist som dansken levererar i en lågmäld romantisk feelgood.

HENRIK EMILSON

Flugparken

★★★★ Mobbad under uppväxten, frånsprungen av sin bästa vän i livets race och dessutom trakasserad av ett ungdomsgäng i vuxen ålder.

Kristian hanterar sitt jobb som forskollärare perfekt, men resten av livet är ett kaos och hans inre en tickande bomb, inte olik Robert DeNiros karaktär i *Taxi Driver*. Bästa kompisens försvinnande sätter tillvaron i gungning, men innebär också möjlig entrébiljett till medelklasslivet.

Sveriges Ethan Hawke, Sverrir Gudnason, gör ett fint porträtt i Jens Östbergs mörka debut.

HENRIK EMILSON

Jojk

★★★★ När samerna skulle kristnas på 1600-talet förstördes deras trummor, flera personer brändes på bål för att de ägnade sig åt trolldom och jojken förbjöds. Men den dog inte ut. Inte helt.

Ordet jojk är 4000 år gammalt. De här korta, ganska atonala sångerna till djur, berg, sjöar, bröder, vänner, renarna, Gud, kylan, vintern, myggorna och allt annat man jojkar om blir en koppling bakåt. Till tidigare generationer – deras liv, deras känslor. En identitet. Som nomadlivet hållit kvar och burit med sig. Trots allt.

ULF STOLT

FLAGGAT FÖR TÅRTAN

Ett begär efter De Geer

HAN SKAPADE TÅRTAN, bildade 10-gruppen och har skändat den svenska flaggan. Carl Johan De Geer är ständigt aktuell och ämnet för dokumentärfilmaren Kersti Grunditz Brennans bioaktuelle film *CJDG*.

– Jag började intressera mig för hans verk när jag själv började med dokumentärfilm. Framför allt böckerna och dokumentärfilmerna. Han intresserade mig både som konstnär och människa i det att han valt sin väg, gjort det han känt att han måste, tagit in den tid han levat i och reagerat på den, aldrig stagnerat i varken konstnärliga uttryck eller analys av världen. Och att han lyckats med konststycket att utan att ge avkall på sin radikala världssyn ändå på nåt sätt bli folkkär.

– Jag såg en filmisk möjlighet att på ett levande sätt berätta om konstnärskapet och kunna möta människan bakom verken på ett nära och personligt sätt utan att gå in i privatlivet.

Vad blev du mest överraskad av under det år du följde Carl Johan De Geer med kameran?

– Omfattningen av hans oerhörda noggrannhet. I relation till både det konstnärliga och till människor. Hans ateljé, som också är med i många av hans filmer, är oerhört rörig. Men han är punktlig, omtänksam och glömer väldigt lite. Jag visste sen tidigare att han var en mästare på detaljer i scenografier och i sina filmer, men jag blev förvånad över hur mycket denna noggrannhet också handlade om livet utanför konsten. Och hur den tar sig uttryck i omtanke.

Kersti Grunditz Brennan.

TOM BRENNAN

HENRIK EMILSON

KRIGAR FÖR NATUREN

PRVAT

Johanna mot världen

DEN 4 DECEMBER är det premiär för föreställningen *Johanna* på Dramatens stora scen. Författaren och dramatiker Mirja Unge har skrivit pjäsen, som kan beskrivas som en berättelse om en nutida Jeanne d'Arc – Johanna, som vill förändra världen.

Men där nationalhelgonet Jeanne d'Arc krigar för att befria Frankrike krigar dagens Johanna mot miljöförstöring – och de kapitalistiska intressen som ligger bakom denna.

– När jag åkte hem till mina barndomstrakter i Hälsingland och såg hur kärlekslöst de tagit ner skogen insåg jag att det var det här som min Johanna skulle kämpa för – att rädda skogen, säger Mirja Unge.

Arbetet med pjäsen inleddes när Mirha Unge och regissören Jenny Andreasson fick en beställning på nyskriven dramatik till Dramatens stora scen. Idén till att skriva om just Jeanne d'Arc kom från Jenny Andreasson.

– Till en början var jag skeptisk, men så började jag läsa på om Jeanne d'Arc och hittade den här unga tjejen från landet som vill förändra världen. Hon var en intressant person, känslig och lyhörd – men samtidigt extremt målmedveten och krigsinriktad.

ALEXANDRA SUNDQVIST

"Det värsta med döden är när den tar barn"

EFTER EN MÄNGD olika livsåskådningsprogram på SVT, som *Existens*, *Från Sverige till himlen*, *Annas eviga* och den uppmärksammade dokumentärserien *Döden, döden, döden*, utmanar nu Anna Lindman, 42, döden även i bokform. Boken *Den där jävla döden* har undertiteln *Vi ska alla dö så vi kan lika gärna prata om det*.

– När jag spelade in *Döden, döden, döden* märkte jag att det är bra att prata om döden, att döden blir mindre läskig om vi talar med varandra om den. Så efter tv-serien ville jag intervjua ännu fler, hitta ännu fler svar på den där galna gåtan som döden är för oss, och då blev det en bok också. I dag vet jag att man inte blir mer rädd för döden för att man vågar tänka på den, man blir bara mer rädd om livet, säger Anna Lindman.

Vad fick du för respons på tv-serien?

– Enorm respons faktiskt, jag får fortfarande brev och människor kommer fram på stan och vill prata om programmen. Vi verkar ha ett uppdämt behov av att få prata om döden. Det är förstås inte så konstigt. På bara ett par generationer har vi städat bort döden i vår kultur, vi har väldigt svårt att veta vad vi ska säga, när vi möter nån med sorg till exempel. Att vi vågade prata om allt det där svåraste i tv-programmen gjorde att många kände sig sedda i sin egen sorg. Som med de flesta rädsor krymper rädsorna för döden lite när vi vågar närma oss dem och får prata

SOPA RUNARSDOTTER

med andra om dem. Livet blir också väldigt tydligt när döden kommer nära, man blir väldigt tacksam bara över att få leva när man lyssnar till människor som tvingats konfrontera sin egen död.

Var det några delar av boken som var särskilt svåra att skriva?

– Det värsta med döden är när den tar barn. Det svåraste var också att intervjua föräldrar som tvingats uppleva det. I boken möter jag också en kvinna som vet att hennes son snart ska dö, det var oerhört starkt och förstås jobbigt att träffa henne. Men fint också. Med en del jobbiga saker är det ju så att de är jobbiga på ett bra sätt. Så skulle jag vilja beskriva

de svåraste delarna av boken, de var jobbiga att skriva men på ett bra sätt. Jag har lärt mig så oerhört mycket av dem jag fått möta, det är inget jag önskar att jag sluppit.

Är du färdig med döden nu eller vad väntar härmäst?

– Just nu jobbar jag med ett nytt religionsprogram för SVT. Jag har inte tröttnat på att vrida och vända på de existentiella frågorna, hur kan man tröttna på det förresten? Det finns väl inget viktigare att prata om än varför vi är här, vad som är meningen med livet, kärleken, sorgen, döden, allt det där som jag tycker att vi tänker lite för lite på i vår kultur, i vår tid.

DAVID BOGERIUS

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

SÄLJ PÅ AUKTION

VÅRA EXPERTER HJÄLPER SÅVÄL PRIVATKUNDER SOM FÖRETAG MED FÖRSÄLJNING AV:

- Enstaka föremål och hela bohag
- Dödsbon
- Företagsflyttar
- Avyttring av utställningsmöbler, lager och nyproduktion
- Konkurer och mycket annat

KONTAKTA OSS IDAG FÖR EN GRATIS VÄRDERING
ONLINE ELLER BESÖK GÄRNA VÅRT AUKTIONSHUS

LADDA NER VÅR APP

Inom några få minuter är du redo att lägga bud eller sälja varor.

Lauritz.com

A bid better

AUKTIONSHUSET LAURITZ.COM STOCKHOLM · Slakthusgatan 22, Globen · Tel 08-68 69 880
stockholm@lauritz.com · Inlämning och visning mån, tis, ons, fre 11-18 · tors 11-19 · lör 10-15

Kakaobaron

Robert Jönsson, choklad-medaljör, grejar något till kaffet på Nobelfesten.

BRILJANT

– Chokladen i medaljen är finare än standard och har högre kakaohalt än andra chokladmedaljer. Vi tillverkar inte chokladmedaljen själva, men vi har haft avtal med Nobelstiftelsen om att distribuera den till Nobelfestligheterna. Kakaon i medaljerna förädlas av ett företag i Belgien. Därifrån körs sen chokladen i stora tankbilar till ett företag i Holland. En maskin stansar ut de runda chokladbitarna som är 55 millimeter i diameter och ett annat avancerat verktyg stämplar in reliefen med Nobels ansikte.

– Varje år levererar vi 4 800 medaljer till Nobelfesten i Stadshuset och 2 400 skickar vi till Norge där fredspriset delas ut. På Nobelfesten används medaljerna som bordsdekorationer på middagsborden och gästerna tar dem till kaffet eller tar med en som minne. Guldfolien runt medaljen är perforerad i kanterna så att den klarar att ligga i en frackficka utan att flyta ut.

– Medaljerna har blivit populärare med åren, det ringer folk hit och frågar om de får köpa. Men det enda ställe de säljs på är i butiken på Nobelmuseet. Och i år när det är tre japanska pristagare har efterfrågan ökat väldigt på chokladmedaljerna. Det är japanska turister som går till Nobelmuseets butik för att köpa dem.

– Inför tv-sändningarna från Nobelfesten brukar jag alltid kolla uppläggnigen av medaljerna på bordet. Den brukar ändras lite varje år precis som blomsterangemangen. Visst har jag smakat ett par Nobelmedaljer, men de är egentligen för fina för att äta upp.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

FAKTA

Ti-Pe i Täby är ett litet familjeföretag som ser till att chokladmedaljerna med Nobels ansikte i relief kommer på bordet till gästerna på Nobelfesten.

”Att få möjlighet att bearbeta känslominnen med hjälp av en djupgående terapeutisk process har betytt allt för mitt liv. Jag fick äntligen luft ordentligt, vilket är fundamentalt i mitt yrke – en imitators arbetsredskap!”

Göran Gabrielsson – Livsbejakande nöjesprofil
Har deltagit i Mullingstorp kursen **MÖT DIG SJÄLV**

ATT MÅ DÅLIGT ÄR EN BRA BÖRJAN

MÖT DIG SJÄLV – KURSER I AVANCERAD SJÄLVKÄNNEDOM

Att må dåligt är ofta kroppen och själens sätt att tala till oss. Vi behöver stanna upp och tolka det som händer. På våra kurser får du med hjälp av vårt professionella team av läkare och terapeuter, möjlighet att möta dig själv på ett existentiellt djupare plan. Du får med dig insikter och verktyg som kan ge ditt liv en helt ny riktning.

Kursdatum 2014/2015. Begränsat antal platser.

7-14 nov, 16-23 jan, 13-20 feb, 17-24 apr och 15-22 maj.

Kurserna vänder sig till alla, såväl privatpersoner som företag.

För mer information om kurserna besök www.mullingstorp.com.

HÖSTERBJUDANDE – TVÅ FÖR EN

”Att må dåligt är en bra början”

– en bok om den obegränsade människan, av Bengt Stern- läkare och grundare av Mullingstorp. Boken ger en klar bild av vårt psyke – varför vi reagerar som vi gör och varför vi mår dåligt. Den ger också en bakgrund till våra *Möt Dig Själv*-kurser.

Två böcker till priset av en.

För varje bok du köper skickar vi en bok gratis till en vän. Fyll i talongen och skicka till Mullingstorp på nedan angivna adress eller maila till info@mullingstorp.com. Du kan även beställa via telefon 0125-132 20. Gäller under hösten 2014 och så långt lagret räcker.

Ja, tack! Sänd mig snarast:

ex. av Att må dåligt är en bra början (bok 212 sid) à 145 kr.

Namn:

ex. av Att må dåligt är en bra början (ljudbok, 6 cd) à 195 kr. Porto ingår. Inbetalningskort medföljer.

Adress:

Postnr/ort:

Telefon:

Skicka mitt gratis ex. till min vän:

Namn:

Adress:

Postnr/ort:

Telefon:

*30 dagars returrätt. Kursfolder medföljer bokleveransen kostnadsfritt. TEXTA TACK. (Situation Stockholm dec 2014)

Mullingstorp Kursgård, Rönö Mullingstorp 1, 61027 Vikbolandet, 0125-13220, info@mullingstorp.com | www.mullingstorp.com

 RÅDMANSGATAN

"Det kommer alltid ett nytt tåg"

Vart är du på väg?

– Till Stadsbiblioteket. Jag ska låna böcker till min son eftersom de har läsvecka i skolan.

Vad läser du helst i tidningen?

– Jag gillar Med egna ord. Det är intressant och nyttigt att få läsa om säljarnas egna historier och få en inblick i deras vardag.

Spelar det någon roll vem som är på framsidan?

– Jag köper oavsett. Men är det någon person

**RÅDMANSGATANS
T-BANA 11.30
NAMN: Elinor Eriksson
ARBETE: Marknads-
förare/inredare
ÅLDER: 41 år
BOR: Enskede**

som jag är extra intresserad av köper jag den kanske så fort den kommer ut.

Du är inte från Stockholm ursprungligen?

– Nej, jag är från Kvibille utanför Halmstad, där de gör osten.

Vad är bäst med att bo i storstan?

– Att det alltid kommer ett nytt tåg när man har missat ett.

TEXT GERD ERIKSSON FOTO MAGNUS SANDBERG

HJÄLP OSS

I Bekaa-dalen i östra Libanon bor tusentals fattiga flyktingfamiljer från Syrien i enkla tältbostäder som inte kan stå emot den vinter med snö och kyla som snart råder där nu. Vi förser därför nyanlända familjer med "vinter-kit" som består av en vattentät presenning, värmebevarande "golv" + golvmatta samt utrustning för reparationer/förstärkning av tälten. Dessutom hjälper vi dem att ordna med enkla toaletter, vattentankar och annat som gör deras tuffa situation lite mer dräglig.

Vår insats är inriktad på familjer som inte har råd att hyra en riktig bostad utan tvingas bo i något av alla de informella små tältläger som har vuxit fram överallt. Behoven är enorma, för det

anländer ständigt nya familjer. Det är faktiskt en fråga om liv och död för många av dem. Gör vad Du kan – nu.

Du kan ge en öronmärkt gåva till denna insats på vårt pg 90 00 21-7. Skriv "Akuthjälp-Syrien". Eller SMS:a Akuthjälp100 till 72 980 så skänker du 100 kronor. Läs mer på lakarmissionen.se

Läkarmissionen
Förändrar framtiden för utsatta människor

Foto: Herb Ritts

Herb Ritts

In Full Light

Herb Ritts är en av världens mest eftertraktade mode- och porträttfotografer. Han har en unik förmåga att få artister och modeller att öppna sig och visa nya överraskande sidor. *In Full Light* är en retrospektiv utställning med Herb Ritts mest kända, ikoniska bilder men innehåller även bilder som aldrig tidigare visats.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet alla dagar 9–23 | fotografiska.se

Fotografiska

HUVUDPARTNERS

LUMIX

SAMSUNG

PARTNERS

Clear Channel

Audi

LINDAHL

accenture

EY
Building a better
working world

TELE2